

HONKAKYLÄN, LEHTIMÄENKYLÄN JA RISKUNMÄEN OSAYLEISKAAVAN KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYS 2013

29.11.2013
täydennykset 10.6.2014

Seinäjoen kaupunki | Tekniikkakeskus | Kaupunkisuunnittelu ja kaavoitus
Kirkkokatu 6 | PL 215 | 60101 Seinäjoki
P. 06 416 2111 (vaihde) | kaavoitus@seinajoki.fi | www.seinajoki.fi

SISÄLLYSLUETTELO

LÄHTEET	3
KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYKSEN TAUSTAA	4
KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYKSEN RAKENNE	4
MAASTOKÄYNNIT	5
KAAVOITUSTILANNE JA AIKAISEMMIN SUOJELLUT KOHTEET	7
KOhteiden arvottaminen	8
sr-1	8
sr-2	9
sk-1	9
KOoste kohteista	10
ARVUOKITUKSEN SAANEET KOHTEET	12
KOSKELANMÄKI	12
1 KOSKELA	14
2 YLIKOSKELA	15
3 ALA-KOSKELA	16
LEHTIMÄENKYLÄ: PITKÄRANNANMÄKI JA SEINÄJOENTIEN TIENVARSIASUTUS	17
PITKÄRANNANMÄKI	17
4 PITKÄRANTA	19
5 RAJALA	20
6 MÄNTYLÄ	21
7 MURTOMÄKI	22
SEINÄJOENTIEN TIENVARSIASUTUS	23
8 VETTENRANTA	24
9 KOULURANTA (ent. Lehtimäen kyläkoulu)	25
10 KIVIMÄKI	26
11 IKOLA	27
12 KUIVASAARI	28
13 ALARANTA	30
14 KUMPULA	31
16 KALLIO	32
YKSITTÄISET KOHTEET LEHTIMÄENKYLÄSSÄ JA LOUONMÄELLÄ	33
17 NIEMI	33
18 SAUNIO	34
19 PETÄJÄ	35
20 MYLLYNIEMI	36
21 KUJALANPALSTA	37
SUUNNITTELUALUEEN ETELÄOSAN KOHTEET SEINÄJOENTIEN VARRELLA	38
22 TAPIOLA (Alaviitatalan koulu)	38
23 SALONEN	39
24 KUJALA (Viitalan nuorisoseura)	40
OJAJÄRVENTIEN JA JÄRVIKYLÄNTIEN TIENVARSIASUTUS	41
25 HARJU	41
26 RAJALA	42
27 RINNE	43
28 JUSSILA	44
29 OJALUOMA	45
ARVUOKITUKSEN ULKOPUOLELLE JÄÄNEET KOHTEET	46
15 SAUNAMÄKI	46
29 LEHTIMÄKI	47
31 KUJANPÄÄ	47
32 VÄLIMAA II	48
33 KOIVIKKO	48
34 TAPIOLA	49
35 VÄLIMÄKI	50

KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYSKARTTA 1: 20 000

LÄHTEET

Suomen maatilat, 1931

Peräseinäjoen kirja, Toimi Kangasniemi, 1995

Ilmajoen vanhat inventoinnit 1995 ja 1996

Uuden Seinäjoen alueen kulttuuriympäristöselvitys 2005

Uuden Seinäjoen alueen täydennysinventoinnit 2005, Kulttuuriympäristöselvitys Liiteraportti 1

Uuden Seinäjoen alueen vanhan rakennuskannan kartoitus 2005, Kulttuuriympäristöselvitys Liiteraportti 2

Kuokanjälkiä Karvasuon laidalta, Lehtimäen kyläkirja, Tellervo Lahti, Lehtimäenkylä-Seura ry, 2012

Historiallisen ajan muinaisjäännökset maankäytön suunnittelussa – esimerkkinä kylätontit.

Kulttuuriympäristön ja rakennusperinnönhoidon koulutuspäivä 24.9.2009 moniste

Pitäjänpitää Rengonkylä 2222 07 1840-luku, Heikki Rantatupa Historialliset kartat

<http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat/maakirjakartat/>

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaava 23.5.2005

KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYKSEN TAUSTAA

Honkakylän, Lehtimäenkylän ja Riskumäen osayleiskaavan kulttuuriympäristöselvitys 2013 on kooste aikaisemmista selvityksistä ja aluetta käsittelevästä kirjallisuudesta. Se on koottu palvelemaan Honkakylän, Lehtimäenkylän ja Riskumäen osayleiskaavatyötä. Osayleiskaava-alueella sijaitsee kohteita kahden vanhan kunnan alueelta Ilmajoelta ja Peräseinäjoelta. Alueet yhdistyivät Seinäjokeen vuonna 2005. Osayleiskaavan nimessä ei esiinny Ojajärvenkylän nimeä, mutta osa Ojajärvenkylää sisältyy sekä osayleiskaavaan että kulttuuriympäristöselvitykseen.

Honkakylän, Lehtimäenkylän ja Riskumäen osayleiskaava-alueella on tehty vanhan rakennuskannan inventointeja ja kartoituksia useana vuotena. Kunnat ovat inventoineet rakennuksia museoviraston inventointikorteille vuosina 1995, 1996 ja 1999.

Maa ja Vesi Oy on laatinut Uuden Seinäjoen alueen kulttuuriympäristöselvityksen Seinäjoen eteläisten alueiden yleiskaavoituksen perusselvitysaineistoksi vuonna 2005. Selvitysalue oli laaja käsittäen Ämmälänkylän sekä vuoden 2005 kuntaliitoksessa Seinäjokeen liitettyjä Ilmajoen ja Peräseinäjoen alueita. Kulttuuriympäristöselvityksessä hyödynnettiin vanhoja inventointeja ja kartoitettiin sekä luettelointiin kaikki selvitysalueen ennen 1960-lukua rakennetut kohteet. Selvitysalueen laajuuden vuoksi suunniteltuja lisäinventointeja tehtiin pääosin vain aluekokonaisuuksien inventointeina ja jätettiin enin osa lisäinventoinneista tehtäväksi jatkosuunnittelun yhteydessä.

KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYKSEN RAKENNE

Kulttuuriympäristöselvityksessä 2013 edetään suoraan maastokäyntitarkastelun, kaavoitustilanteen, aikaisempien suojelukohteiden ja arvoluokitusten kautta varsinaisiin kohteisiin. Alueen kulttuuriympäristön yleiskuvauksesta ja kulttuurimaiseman ominaispiirteistä on tiivistetysti tietoa vuonna 2005 tehdyssä Uuden Seinäjoen alueen kulttuuriympäristöselvityksessä.

Kohteiden kohdalla kerrotaan tarkemmin alueen ja rakennusten historiasta, maisemallisesta sijainnista ja erityispiirteistä sekä mainitaan kohteiden arvot, joiden perusteella kohde on arvotettu arvotustyöryhmässä.

Osayleiskaava-alueella sijaitsee kolme kylää Honkakylä, Lehtimäenkylä ja Ojajärvenkylä sekä Riskumäen asuntoalue. Kohteet on karkeasti jaoteltu Koskelanmäen alueeseen, Pitkärannanmäen alueeseen, Seinäjoentienvarsi alueeseen, Ojajärventienvarsi alueeseen sekä yksittäisiin kohteisiin.

Kohteet on numeroitu edellä mainitun jaottelun mukaan. Kohdenumeroinnin jälkeen on virallinen kiinteistönimi, suluissa on mahdollisesti entinen tilan tai suvun nimi, jolla kohde on tunnettu, tämän jälkeen tulee rekisteritunnus ja suluissa on tunnus, joka viittaa vuoden 2005 Uuden Seinäjoen alueen kulttuuriympäristöselvitykseen. Viimeisenä on kohteen osoite.

MAASTOKÄYNNIT

Perusselvitysaineistojen pohjalta Honkakylän, Lehtimäenkylän ja Riskunmäen osayleiskaava-alueella olevat kohteet läpikäytiin maastokäynnillä syksyllä 2012. Maastokäynnin suorittivat Seinäjoen kaupungin kaavoituksesta yleiskaava-arkkitehti Jyrki Kuusinen, kaavoitusassistentti Merja Suomela (rakennuskonservaattori AMK) ja Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseosta rakennustutkija Sirkka-Liisa Sihvonen. Valokuvatäydennyksiä käytiin ottamassa muutamista rakennuksista marraskuussa 2013.

Maastokäynnin tarkoituksena oli tarkastella kohteita olemassa olevia kartoituksia ja inventointeja apuna käyttäen ja nostaa esille ne kohteet, jotka huomioidaan osayleiskaavatyössä. Kohteiden arvio perustuu maastokäynnin yhteydessä suoritettuun rakennusten ja pihapiirien ulkoisiin ominaispiirteisiin sekä maisemaan sijoittumisen silmämääräiseen tarkasteluun sekä aikaisempiin inventointeihin ja arviointeihin.

Yleiskaavoitus on luonteeltaan yleispiirteistä ja pääosin kokonaisuuksiin keskittyvää maankäytön ohjausta. Maastokäynnillä kiinnitettiin erityistä huomiota inventointikohteiden merkitykseen maisemassa ja aluekokonaisuuden kannalta.

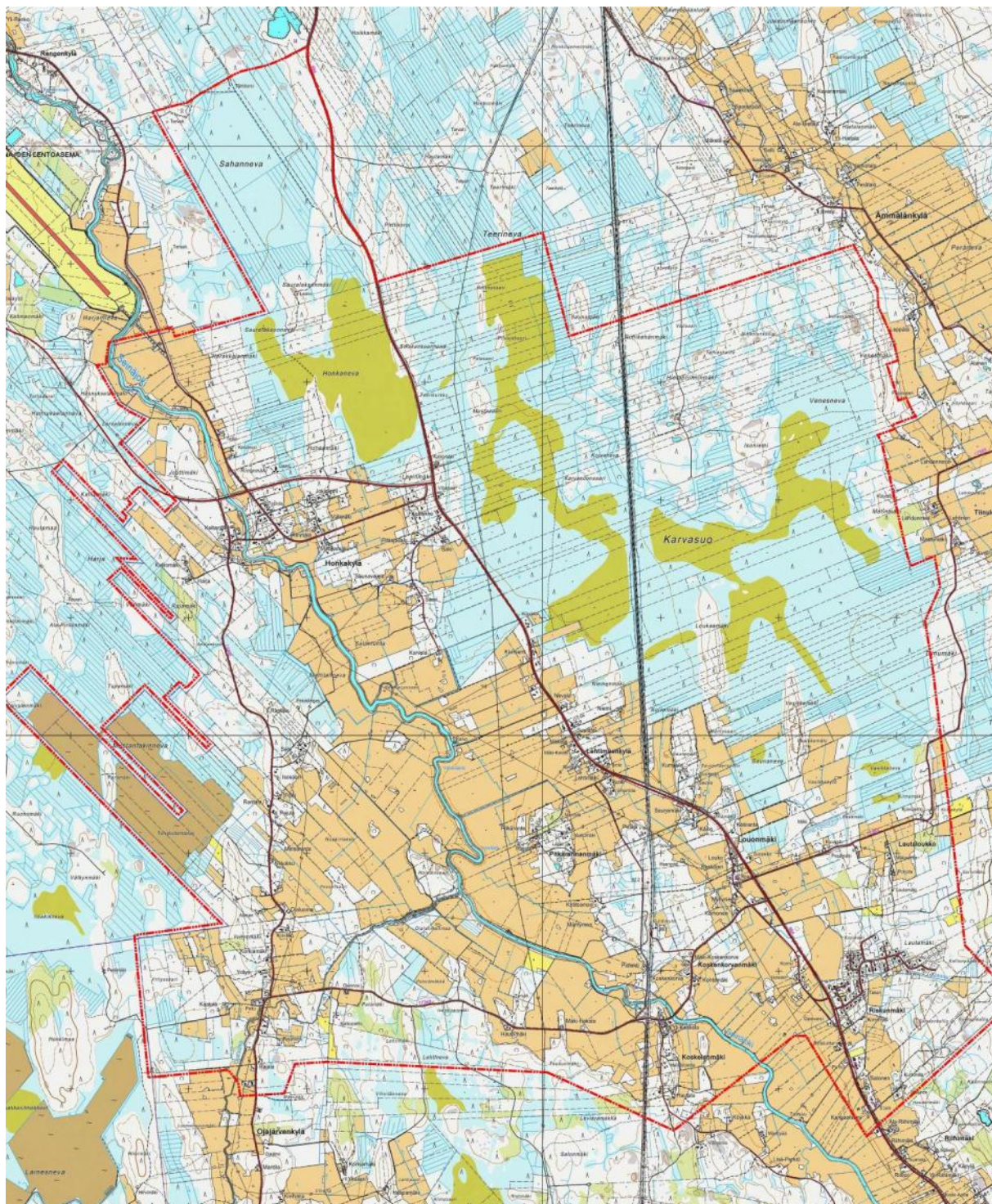
Maastotarkastelussa arvioitiin niitä kohteita, jotka voitiin merkitä yleiskaavaan sr-kohteina. Inventointikohteet merkittiin aluksi yhteen kohdeluokkaan, jotta osayleiskaavatyö saatiin luonnosvaiheeseen marraskuussa 2012. Alusta asti tarkoituksena oli, että kohteet arvioidaan arvotustyöryhmässä yleiskaavaehdotusvaiheeseen mennessä ja sr-kohteiden luokitusta tarkennetaan sekä kohteet jaetaan useampaan arvoluokkaan.

Maastokäynnillä kohteita arvioitiin rakennushistoriallisen, maisemallisen ja historiallisten arvojen perusteella. Osaa kohteista tarkasteltiin aluekohteina. Aluekohteina tarkasteltavissa rakennuksissa yksittäisen kohteen arvo tukeutuu lähiympäristön arvoihin ja vähemminkin perinteisenä säilyneitä kohteita otettiin mukaan ja suositeltiin säilytettäväksi ja/tai palautettavaksi. Välttämättä jollakin kohteella ei ole yksinään merkittävää kulttuurihistoriallista arvoa, mutta kohde saattaa olla merkittävä osa lähiympäristöä ja on siksi otettu mukaan aluekokonaisuuteen. Aluekokonaisuuteen voi sisältyä pihapiirejä, lähiympäristöjä ja ne voivat sisältää myös yksittäisiä sr-kohteita.

Muutama huonokuntoinen perinteisen ulkoasun säilyttänyt rakennus jätettiin pois sr-kohteista, koska tällaisten kohteiden kunnostaminen asettaisi kohtuuttomia vaatimuksia rakennusten omistajille. Sinänsä kaikki vanhat perinteisen ulkoasun säilyttäneet rakennukset tulisi säilyttää, mutta niiden säilymiseen ja arvoihin vaikuttaa myös niiden kunto. Ei ole merkityksellistä säilyttää maisemassa ränsistyneitä rakennuksia, joiden kunto vähitellen rapistuu entisestään, mutta tällaisten kohteiden säilymiseen voidaan kannustaa omistajan niin halutessa. Nämä kohteet ovat kulttuuriympäristöselvityksen lopussa kohdassa Puretut ja huonokuntoiset kohteet.

Alueelta oli purettu ja siirretty yksi kohde vuoden 2005 Uuden Seinäjoen alueen vanhan rakennuskannan kartoituksen jälkeen. Kohde on sijainnut Lehtimäenkylässä ja se on tilanimeltään Lehtimäki. Kohde kuvataan lyhyesti tässä selvityksessä kohdassa Puretut ja huonokuntoiset kohteet.

Honkajoki, Lehtimäenkyliä ja Riskunmäen osayleiskaavan aluerajaus. Kulttuuriympäristöselvitys 2013 on tehty palvelemaan kyseistä aluetta.

KAAVOITUSTILANNE JA AIKAISEMMIN SUOJELLUT KOHTEET

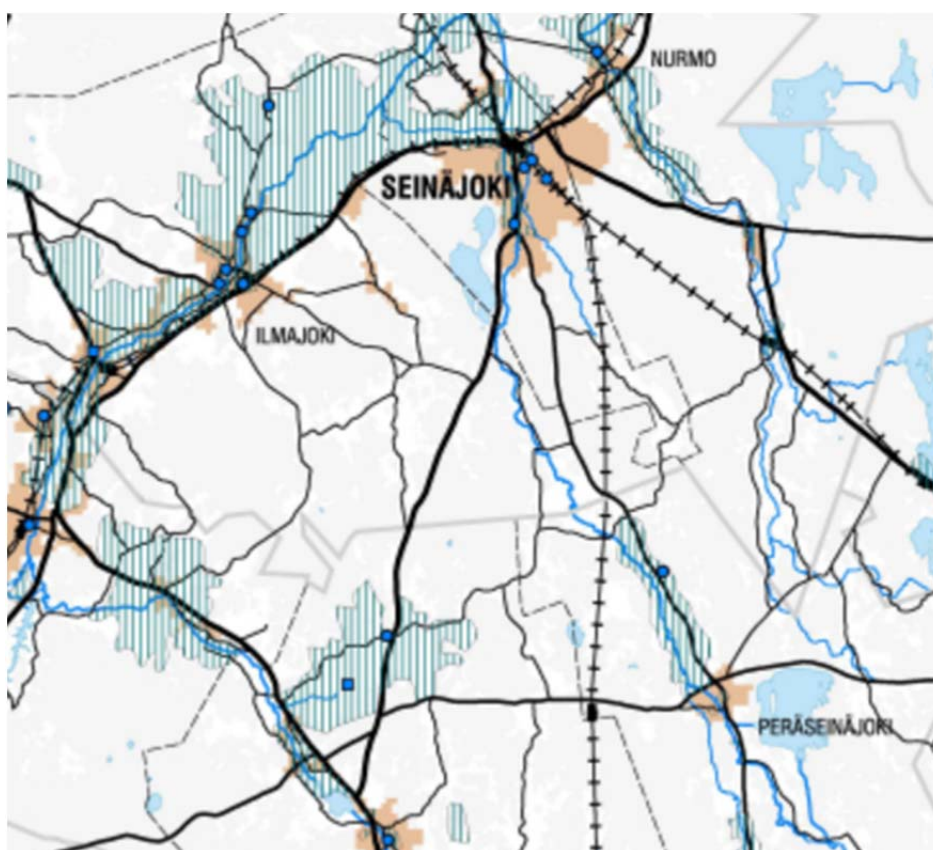
Alueella ei ole ennestään asemakaavalla tai rakennussuojelulain nojalla suojeltuja kohteita. Kohdealueella ainoastaan Honkakylän osalla on voimassa vuoden 1982 osayleiskaava, jossa suojelukohteita ei ole merkitty. Tältä alueelta ei nytkään todettu yhtään sr-kohdetta.

Alueella ei ole valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita tai perinnemaisemia, eikä valtakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia ympäristöjä. Alueen eteläosaan ulottuu maakuntakaavassa (2005) osoitettu Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue.

Suunnittelumääräys:

Kulttuuriympäristön ja maiseman arvot on otettava huomioon siten, että varmistetaan niihin liittyvien arvojen säilyminen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Valtakunnallisesti arvokkaisiin kohteisiin vaikuttavissa hankkeissa on pyydettävä museoviranomaiselta ja ympäristökeskukselta lausunto.

Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue ulottuu Peräseinäjoen keskustaajamasta Louonmäen eteläpuolelle. Siihen kuuluvat suunnittelualueen eteläosan jokilaakso, peltoalueet ja niihin sisältyvä rakennuskanta. Honkakylän, Lehtimäenkylän ja Riskunmäen osayleiskaavaan ehdotetaan huomioitavaksi tältä alueelta kolme sr-kohdetta: Nuorisoseurantalo Sovintola, Alaviitalan koulu ja Salosen pohjalaistalo pihapiireineen. Maakuntakaavan aluerajaus suositellaan merkittävän Kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeänä alueena.

Ote Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavasta 23.5.2005, jossa kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue on merkitty sinisin pystyviivoin.

Suunnittelualueen eteläreunalla Seinäjoentien itäpuolella sijaitsee 1990-luvun alussa suunniteltu Riskunmäen asemakaava-alue. Alueen rakennukset ovat siten uudempaa tuotantoa.

Osayleiskaavaluonnos oli nähtävillä 26.11.2012 – 4.1.2013. Inventointikohteet merkittiin kaavaluonnokseen yhteen sr- kohdeluokkaan:

Kulttuurihistoriallisesti arvokas kohde:

Rakennustaiteellisesti, kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokas rakennus tai rakennusryhmä. MRL 41.2 §:n nojalla määrätään, että rakennuksia ei saa purkaa ilman MRL 127 §:ssä tarkoitettua lupaa. Kohteen täydennysrakentaminen ja rakennusten korjaus ja muutostöimenpiteet tulee suunnitella ja toteuttaa kohteen arvon säilyttävällä tavalla. Museoviranomaiselle tulee varata tilaisuus lausunnon antamiseen ennen suojelukohteita koskevien lupahakemusten ratkaisemista. Kohdenumero viittaa kulttuuriympäristöselvityksen 2005 liiteraportin 1 kohdenumerointiin.

KOhteiden arvottaminen

Arvoluokitusta tarkennettiin kaavaluonnosvaiheen jälkeen. Tavoitteena oli saada riittävästi tietoa osayleiskaava-alueella sijaitsevien kulttuurihistoriallisten kohteiden arvottamista varten. Alustavan arvioinnin teki rakennuskonservattori Merja Suomela. Lopullinen arvotus tehtiin arvotustyöryhmän palaverissa 15.5.2014. Arvotustyöryhmään kuuluivat museojohtaja Susanna Tyrväinen, rakennustutkija Sirkka-Liisa Sihvonen ja yleiskaava-arkkitehti Jyrki Kuusinen sekä esittelijänä ja selvityksen koostajana Merja Suomela.

Rakennusperinnön säilymisen perusedellytyksiä ovat jatkuva hoito ja luontevassa käytössä pysyminen. Säilymistä voidaan edesauttaa suojelemalla rakennus, mutta merkittävää on miten rakennusta käytetään ja huolletaan. Yleiskaavassa voidaan määritellä sr-kohteen purkamiseen tai korjausrakentamiseen liittyviä määräyksiä, mutta suojelemattomallakin kohteella voi olla rakennustaiteellisia, -historiallisia, -teknisiä tai maisemallista merkitystä. Tämän vuoksi jokaisen rakennuksen kohdalla tulisi aina tapauskohtaisesti miettiä sitä, miten toimenpiteet vaikuttavat kokonaisuuteen. Arvokkaan rakennusperinnön säilyminen on parhaimmillaan yhteistyötä, johon osallistuu monta eri tahoa. Omistajien ja tavallisten kansalaisten tietoisuuden lisääminen, rakennusperinnön vaalimiseen kannustaminen ja neuvontapalveluiden järjestäminen ovat olennaisia asioita. Kuntien kaavoitus ja rakennusvalvonta ovat merkittävässä roolissa rakennusperinnön säilyttämisessä. Kaava-alueella, jonka kaavoituksessa maankäyttö- ja rakennuslakia sovelletaan, rakentaminen, rakennuksen tai rakennusosien purkaminen tai olennainen muuttaminen on aina luvanvaraista toimintaa. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden kaavamääräyksillä luodaan konkreettisesti työkaluja rakennusvalvonnan ohjaustyyöhön.

Kohteet arvotettiin kulttuurihistoriallisten, historiallisten ja maisemallisten kriteerien avulla. Kohteet ovat paikallisesti merkittäviä. Kohteet jaoteltiin sr-1, sr-2 ja sk-1 luokkiin. Osa kohteista eivät yltäneet näihin arvoluokkiin. Tarkemmat arvot ja kaavallinen tavoite kirjattiin jokaisen kohteiden yhteyteen.

Kohteiden luokituksessa käytettiin apuna seuraavaa kahta sr-kohdeluokkaa:

sr-1

Rakennus-, kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokas kohde.

Kohteen perinteinen ulkoasu on säilynyt poikkeuksellisen hyvin alkuperäisessä asussaan ja rakennus on hyvässä kunnossa. Rakennukseen ei ole tehty merkittäviä muutoksia, mm. ikkuna-aukotukset ovat perinteisillä paikoillaan. Mahdolliset ulkoasuun tehdyt muutokset sopivat mittakaavaltaan, materiaaleiltaan ja tyylistään rakennuksen luonteeseen.

sr-2**Rakennus-, kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokas kohde.**

Kohde on säilynyt vähintään kohtalaisesti perinteisessä asussaan ja sen kunto on vähintään kohtalainen. Rakennukseen on mahdollisesti tehty perinteiseen tyyliin sopimattomia muutoksia esim. ikkunamuutokset. Palauttavat toimenpiteet ovat mahdollisia ja suositeltavia.

KYLÄTONTIT

Kylätontilla eli kylän tonttimaalla tarkoitetaan sitä aluetta, jossa talojen tontit asuin- ja talousrakennuksineen ovat sijainneet. Yhdessä kylässä saattoi olla useita tonttimaita. Osa näistä paikoista on edelleen asuttuja. Edelleen asutuilla kylätonteilla sijaitsee yleensä eri-ikäisiä pientaloja talousrakennuksineen ja pihapiireineen.

Myös nykyisin viljelyksessä oleva kylätontti tai talon paikka voidaan katsoa kiinteäksi muinaisjäännöksi; vallitseva maankäyttö eli viljely voi kuitenkin jatkua kohteessa. 1600-luvulla ja 1700-luvun alkupuolella syntyneistä asuinpaikoista (mukaan lukien torpat) kiinteiksi muinaisjäännöksiksi tulkitaan vain autioituneet kohteet. 1750-lukua nuorempia asutushistoriallisia kohteita suojellaan muinaismuistolain nojalla vain poikkeustapauksissa.

Lisäarvoa kylätontille tuo hyvin säilynyt kulttuurimaisema ja ympäristö, jonka kautta kylätontin suhde vanhoihin elinkeinoihin on edelleen hahmotettavissa.

Osayleiskaavassa kylätontit voidaan merkitä sk-alueina (kyläkuvallisesti arvokas alue tai alueen osa). Koskelanmäki ja Pitkärannanmäki suositellaan merkittävän osayleiskaavaan sk-1 alueena.

Neljä muuta pienempää aluetta arvioitiin myös aluekokonaisuuden kannalta merkittäväksi ja suositeltiin niiden merkitsemistä kaavaan kyläkuvallisesti arvokkaina alueina.

sk-1**Kyläkuvallisesti arvokas alue**

Alue on omaleimainen ja sen rakennusperinne on arvokasta. Arvokkaan kyläalueen uudis- ja korjausrakentamisessa tulee ottaa huomioon sen kulttuurihistoriallinen luonne siten, että rakentaminen soveltuu sekä mittakaavaltaan, rakennustavaltaan että sijainniltaan olemassa olevaan rakennuskantaan ja ympäristöön. Kyläkuvan kannalta merkittävät rakennukset ja rakenteet sekä kulkureitit ja puusto pyritään säilyttämään.

KOOSTE KOHTEISTA

Honkakylän, Lehtimäenkylän ja Riskunmäen osayleiskaava-alueella oli vuoden 2005 kartoituksen perusteella 106 ennen vuotta 1960 rakennettuja kohteita. Tässä kulttuuriympäristöselvityksessä tarkasteltiin lähemmin 35 kohteen kulttuurihistoriallisia arvoja.

sr-1 kohteet 17 kpl

- ☐ 1 Koskela
- ☐ 2 Ylikoskela
- ☐ 3 Ala-Koskela
- ☐ 5 Rajala
- ☐ 7 Murtomäki
- ☐ 9 Kouluranta (ent. Lehtimäen kyläkoulu)
- ☐ 10 Kivimäki
- ☐ 11 Ikola
- ☐ 12 Kuivasaari
- ☐ 14 Kumpula
- ☐ 17 Niemi
- ☐ 19 Petäjä
- ☐ 21 Kujalanpalsta
- ☐ 23 Salonen
- ☐ 25 Harju
- ☐ 27 Rinne
- ☐ 28 Jussila

sr-2 kohteet 8 kpl

- ☐ 8 Vettenranta
- ☐ 13 Alaranta
- ☐ 16 Kallio
- ☐ 18 Saunio
- ☐ 20 Myllyniemi
- ☐ 22 Tapiola (Alaviitalan koulu)
- ☐ 24 Kujala (Viitalan nuorisoseura)
- ☐ 26 Rajala
- ☐ 29 Ojaluoma

Kyläkuullisesti arvokkaat alueet (sk-1) 3 kpl

- ☐ Koskelanmäki
- ☐ Pitkärannanmäki
- ☐ Kumpula ympäristöineen

Kyläkuullisesti arvokkaalla (sk-1) alueella sijaitsevat vanhat kohteet, jotka eivät ole sr-kohteita 2 kpl

- ☐ 4 Pitkäranta
- ☐ 6 Mäntylä

Ilman sr tai sk-1 merkintää olevat kohteet 6 kpl

- ☐ 15 Saunamäki
- ☐ 31 Kujanpää
- ☐ 32 Välimaa II
- ☐ 33 Koivikko
- ☐ 34 Tapiola
- ☐ 35 Välimäki

Puretut kohteet 1 kpl

- ☐ 30 Lehtimäki

ARVOLUOKITUKSEN SAANEET KOHTEET

KOSKELANMÄKI

Koskelanmäellä, Ojajärventien varrella sijaitsee kolme Koskelan tilaa, muodostaen maisemallisen ja rakennushistoriallisesti kerroksellisen kokonaisuuden. Viljelykset ympäröivät mäkeä. Lännestä aluetta rajaa Tampere – Seinäjokirata, pohjoisesta ja idästä alue rajautuu Seinäjokeen. Ojajärventie kulkee tilojen välistä.

Isojakokartta vuodelta 1756

Ilmakuva vuodelta 2006, pohjoisessa Ala-Koskela, idässä Koskela ja lännessä Yli-Koskela

Koskelan kantatila mainitaan veroluetteloissa ensimmäisen kerran vuonna 1704. Koskela on Peräseinäjoen vanhimpia tiloja, joka on perustettu pian Kihniän, Kärjen ja Koukkarin talojen jälkeen. Perimätiedon mukaan Koskelan kantatila on jaettu kahtia isojaon aikana Koskelaksi ja Ala-Koskelaksi. 1800-luvulla Koskela on jaettu Keski-Koskelaksi ja Yli-Koskelaksi. Yli-Koskelan ja Keski-Koskelan tilat ovat alkuperäisesti muodostaneet yhdessä umpipihan.

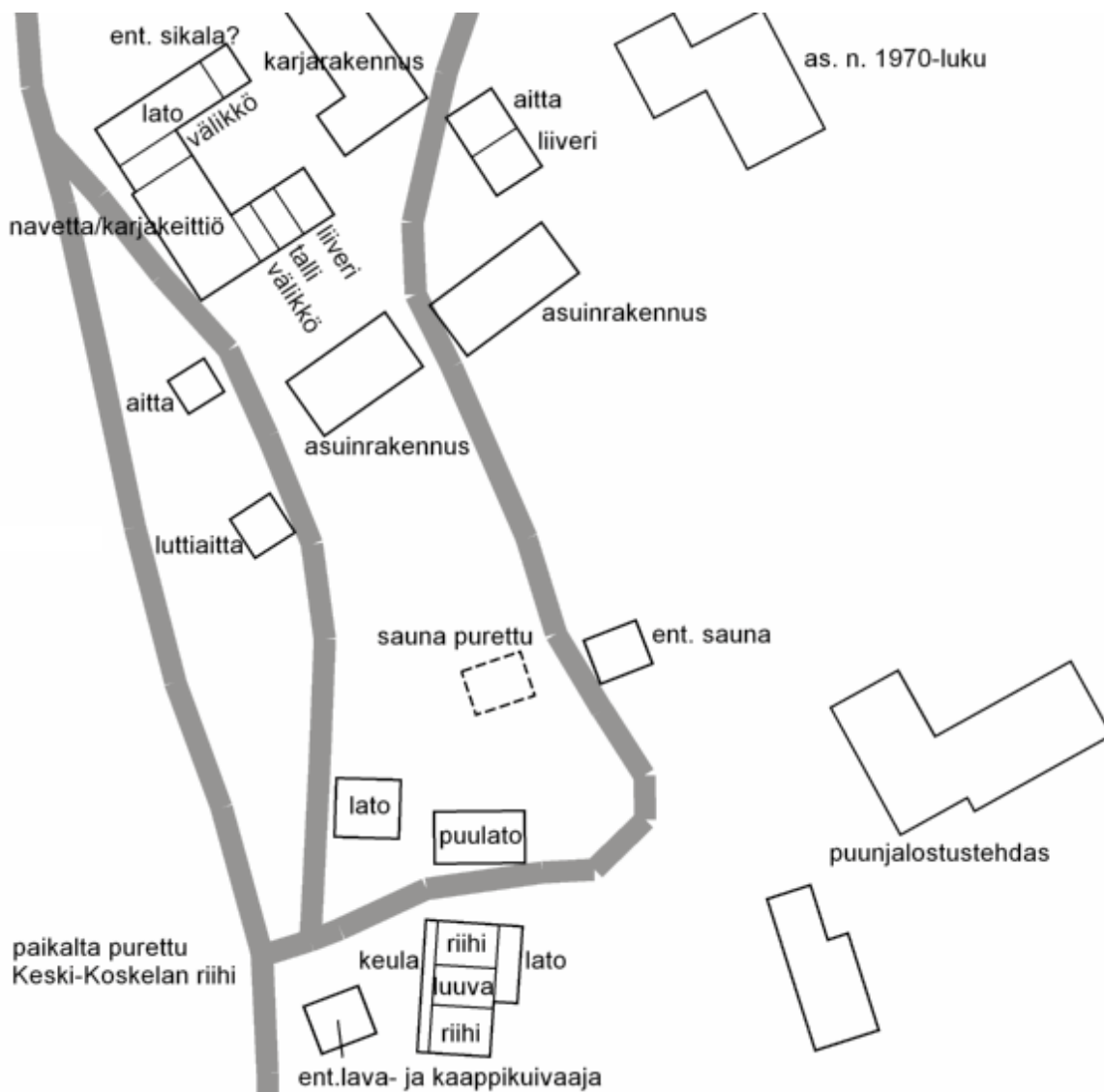
Isojako antoi sysäyksen uudisasutukselle. Isojako suoritettiin Ilmajoella vuosina 1768 – 1792. Peräseinäjoella se saatiin päätökseen vasta lähes 100 vuotta myöhemmin. Lopullinen päätös isojaon lopettamisesta Peräseinäjoella annettiin Ilmajoen syyskäräjillä 1876.

Aikaisemmissa inventoinneissa puhutaan kiinteistörekisteristä poiketen Yli-Koskelasta ja Keski-Koskelasta ja Ala-Koskelasta. Kiinteistörekisteritiedoissa mainitaan Koskela, Ylikoskela ja Ala-Koskela, jonka mukaan tilat on nimetty tässä selvityksessä.

Vuoden 1756 isojakokarttaa ja ilmakuvaa vertaillen joen linjausta on suoristettu.

Vuonna 1888 perustettiin meijeri Koskelamäelle ja sitä kutsuttiin paikan mukaan Koskelan meijeriksi. Rakennus sijaitsi joen rannalla Ala-Koskelan ”kartanon” takana. Tämä meijeri siirrettiin Louonmäelle nykyisen Kujan talon paikkeille ja sitä alettiin kutsua Ristilän meijeriksi.

Yli-Koskelan ja Koskelan pihapiirit

Rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja kyläkuvallisesti arvokas alue (R, H, M)

Alueella on historiallista merkitystä vanhana kylätonttina ja maisemallisia arvoja hyvin säilyneenä kerroksellisenä kolmen talon tilakokonaisuutena. Alue sisältää rakennuksia, jotka ovat säilyttäneet hyvin perinteisen rakennustyylin, ja joilla on merkittäviä rakennushistoriallisia arvoja. Koskelanmäki on kyläkuvallisesti arvokasta aluetta ja kaikilla kolmella tilalla sijaitsee rakennuksia, jotka ovat sr-kohteita ja joiden säilymiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Kaavallinen tavoite (sk-1)

Alue suositellaan merkittävän kaavaan kyläkuvallisesti arvokkaana sk-1 –alueena, jonka ympäristö on merkittävää ja rakennusperinne arvokasta.

1 KOSKELA, 743-421-11-77, (LE52), Ojajärventie 146

Pihapiirissä sijaitsee 1 1/2-kerroksinen iso asuinrakennus, joka on koottu v. 1952 puretun päärakennuksen hirsistä uudelleen. Asuinrakennusta vastapäätä sijaitsee osin sementtitiilinen karjarakennus (1939), liiveri- ja aittarakennus sekä pihapiirin ulkopuolella sauna, riihikartano, puulato, lava- ja kaappikuivaaja (1960-luku) ja puujalostustehdas. Veljekset Koskelan Puunjalostustehdas perustettiin vuonna 1957. Toiminta loppui vuonna 1995.

Pihapiiri on aikaisemmin jakautunut selvästi mies- ja karjapihaan: asuinrakennusta vastapäätä, nykyisen navetan paikalta on purettu tallirakennus, jonka väliköstä on kuljettu karjapihalle. Takana olleet vanha hirsinavetta ja sikala on purettu. Aitta-liiverirakennuksen jatkeena ollut luttiaitta on siirretty Lehtimäenkylään, talon tyttären perintönä. Ojajärventien varrelta, Koskelansillan kupeesta, on purettu paja.

Koskelan päärakennus on koottu uudelleen v. 1952 vanhan talon hirsistä. Oikean puoleinen kuva Kioski-kultturiympäristösovelluksesta.

Rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, H, M)

Kohde on pihapiirikokonaisuus, joka kuuluu merkittävänä osana Koskelanmäen kerrokselliseen ja maisemalliseen rakennusryhmään. Alueella on historiallista merkitystä vanhana kylätonttina. Rakennuskanta saunaa lukuun ottamatta on hyvässä kunnossa ja niiden säilymisedellytykset ovat hyvät. Päärakennus on koottu vanhoista hirsistä uudelleen 1950-luvun alussa ja on tyyllisesti kyseistä aikakautta kuvaava iso maatalan päärakennus. Päärakennuksessa on säilynyt vanhasta rungosta keskeissali entisellään, muiden huoneiden käyttötarkoitusta on muutettu. Ikkunapuitteet ovat 2-jakoiset, katteena on sementtitiili, ulkoverhouksena on pystyrimalaudoitus ja perustus on valettu betonista. Vanhat piharakennukset edustavat oman aikakautensa rakennustapaa ja ovat rakennushistoriallisesti merkittäviä. Vilja-aitta-liiverirakennuksessa aittaosassa on säilynyt pitkänurkkainen hirsirakenne ja liiveriosa on rankorakenteinen. Hyvin säilynyt kaksiosainen luuvallinen riihirakennus on alueella harvinainen. Sementtitiilinen navettarakennus edustaa varhaista sementtitiilirakentamista.

Kaavallinen tavoite (sr-1/sk-1)

Pihapiirin rakennukset tulee huomioida sr-1-merkinnällä osayleiskaavassa. Pihapiiri kuuluu laajempaan aluekokonaisuuteen, joka suositellaan merkitsemään osayleiskaavassa kyläkuvallisesti arvokkaana sk-1 – alueena.

2 YLIKOSKELA, 743-421-11-47, (LE53), Ojajärventie / Koskelanmäentie

Pihapiirissä sijaitsee asuinrakennus (1929), karjarakennus, vilja-aitta ja liiveri - tallirakennus. Pihapiirin ulkopuolella, pohjoisessa, riihikartanolle ja saunalle johtavan kujan varrella on lutti-aitta. Muistitiedon mukaan luttiaitta on aikaisemmin sijainnut uuden navetan paikalla ja olisi siirretty siitä nykyiselle paikalle vuonna 1936. Riihirakennus ja sauna on purettu. Liiveri - tallirakennuksen katto on osittain romahtanut, muuten perustuksia lukuun ottamatta rakennukset ovat hyvässä tai kohtalaisessa kunnossa. Päärakennuksen maalipinta on haalistunut lähes olemattomiin, mutta räystäiden alla on selvästi nähtävissä kaunis keltainen väritys.

Rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja maisemallisesti merkittävä kohde (R, H, M)

Kohde on pihapiirikokonaisuus, jossa on säilynyt entisajan isoille maataloille tyypillinen mies- ja karjapiha. Kohde muodostaa muiden Koskelanmäen talojen kanssa kerroksellisen ja maisemallisen taloryhmän. Alueella on historiallista merkitystä vanhana kylätonttina. Päärakennus on rakennushistoriallisesti merkittävä ja edustaa 1920-luvun klassismia: hirsirungon pitkien nurkkien ”nurkkaharkoitus”, vaakaponttilaudoitus, 6-ruutuiset ikkunat, sisäänpäin aukeava leveällä vaakaponttilaudoituksella laudoitettu ulko-ovi, ikkunoiden ja oven yläpuoliset listoitukset, ulko-oven kamanaikkuna. Myös hirsipintaiset ja pitkänurkkaiset vilja-aitta ja lutti-aitta ovat jo ikänsä puolesta rakennushistoriallisesti merkittäviä. Vilja-aitta: jalka-aitta, jalkaosan hirsikehikossa lukkonurkat, aitta on muodoltaan liuha, oven otsalaudassa kauniit ns. hammaslistat. Aitan ulkoportaana on myllynkivi.

Kaksi päärakennusta vierekkäin, Koskela ja Ylikoskela. Ylikoskelan aitta. Kuva: Kioski-Kulttuuriympäristösovellus.

Kaavallinen tavoite (sr-1/sk-1)

Kohde tulee huomioida sr-1-merkinnällä osayleiskaavassa. Pihapiiri kuuluu laajempaan aluekokonaisuuteen, joka suositellaan merkitsemään osayleiskaavassa kyläkuvallisesti arvokkaana sk-1 –alueena.

3 ALA-KOSKELA, 743-421-10-104, (LE54), Ojajärventie 147

Ala-Koskelan pihapiirissä sijaitsee 1 1/2-kerroksinen asuinrakennus, karjarakennus, pihatupa- ja ulkorakennusryhmä sekä vilja-aitta. Uuden karjarakennuksen paikalta on siirretty pihapiirin ulkopuolelle vanha hirsirunkoinen navetta, joka on myöhemmin muutettu "konehalliksi". Lisäksi karjarakennuksen takana, pohjoispuolella sijaitsee puintilato v. 1959 (keula 1965) ja viljankuivaaja vuodelta 1973.

1800-luvun puolivälin jälkeen rakennettu vanha päärakennus on siirretty 1900-luvun alussa (nyk. as.rakennuksen valmistuessa) Koskenkorvanmäelle, nykyisen Pitkärannan tilan päärakennukseksi. Tilan vanha, purettu päärakennus on rajannut pihapiiriä pohjoisesta tiensuuntaisesti. Nykyinen päärakennus 1900-luvun alkupuolelta sijaitsee pääty tielle päin.

Ala-Koskelan pihapiiriä. Kuvat: Kioski-kulttuuriympäristösovellus.

Rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, H, M)

Kohde on pihapiirikokonaisuus, joka muodostaa muiden Koskelanmäellä sijaitsevien rakennusten kanssa maisemallisen ja kerroksellisen rakennusryhmän. Kohde on asuttu ja rakennukset hyvin hoidettuja. Hirsirunkoinen päärakennus on vuorattu 1920-luvun klassisia piirteitä omaavaan tapaan vaakaponttilaudoituksella ja pitkät nurkat on koteloitu "harkkolaudoituksella". Samanlainen laudoitus on naapuritalossa Ylikoskelassa. 1970-luvun peruskorjauksessa päärakennukseen tehdyt ikkuna-aukkomuutokset alentavat sen rakennushistoriallista arvoa. Päärakennus kuuluu kuitenkin oleellisenä osana ympäröivään pihapiiriin ja Koskelanmäen kerrokselliseen rakennusryhmään ja on aluekokonaisuuden kannalta merkittävä. Vuonna 1849 rakennetussa pihatupa – "lutissa" on pitkänurkkainen hirsirunko, pihatupaosa on pystyrimalaudoitettu ja siinä on 6-ruutuiset ikkunat. Rakennus on rakennushistoriallisesti arvokas. Alueella on historiallista merkitystä vanhana kylätonttina.

Kaavallinen tavoite (sr-1/sk-1)

Kohde tulee huomioida sr-1-merkinnällä osayleiskaavassa. Pihapiiri kuuluu laajempaan aluekokonaisuuteen, joka suositellaan merkitsemään osayleiskaavassa kyläkuvallisesti arvokkaana sk-1 –alueena.

LEHTIMÄENKYLÄ: PITKÄRANNANMÄKI JA SEINÄJOENTIEN TIENVARSIASUTUS

Lehtimäenkylän kiinteä asutus alkoi 1830-luvulla, jolloin Ilmajoen Palonkylän viiden kantatalon ulkometsäsaroille eli Ämmälän ulkosaralle alettiin perustaa torppia. Nämä uudisasutukset olivat kantatalo Kahman numerolla 1 Pitkäranta, Lehtimäki, Pikkulehtimäki ja Saunamäki. Ketelän numerolla 2 olivat Niemi ja Santala, Mattilan numerolla 3 Nevala. Jussilan numerolla 4 olivat Kuusisto ja Rajala sekä Latva-Lopen numerolla 5 Kiviniemi. Lehtimäenkylän ensimmäiset asukkaat, torpparit, tulivat Peräseinäjoen suunnalta, Koskelanmäeltä 1830-luvun alussa. Myöhemmin asukkaita tuli Ilmajoeltakin.

PITKÄRANNANMÄKI

Pitkärannanmäki kuuluu Lehtimäenkylään ja se sijaitsee Seinäjoentien ja joen välissä pienellä osin metsäisellä mäellä peltoaukean ympäröimänä. Asutus Pitkärannanmäelle on tullut 1800-luvun alkupuolella.

Rajalan pihahiiriä.

Niemen asuinrakennus ja Mäki-Jussilan aitta kylätien varrella.

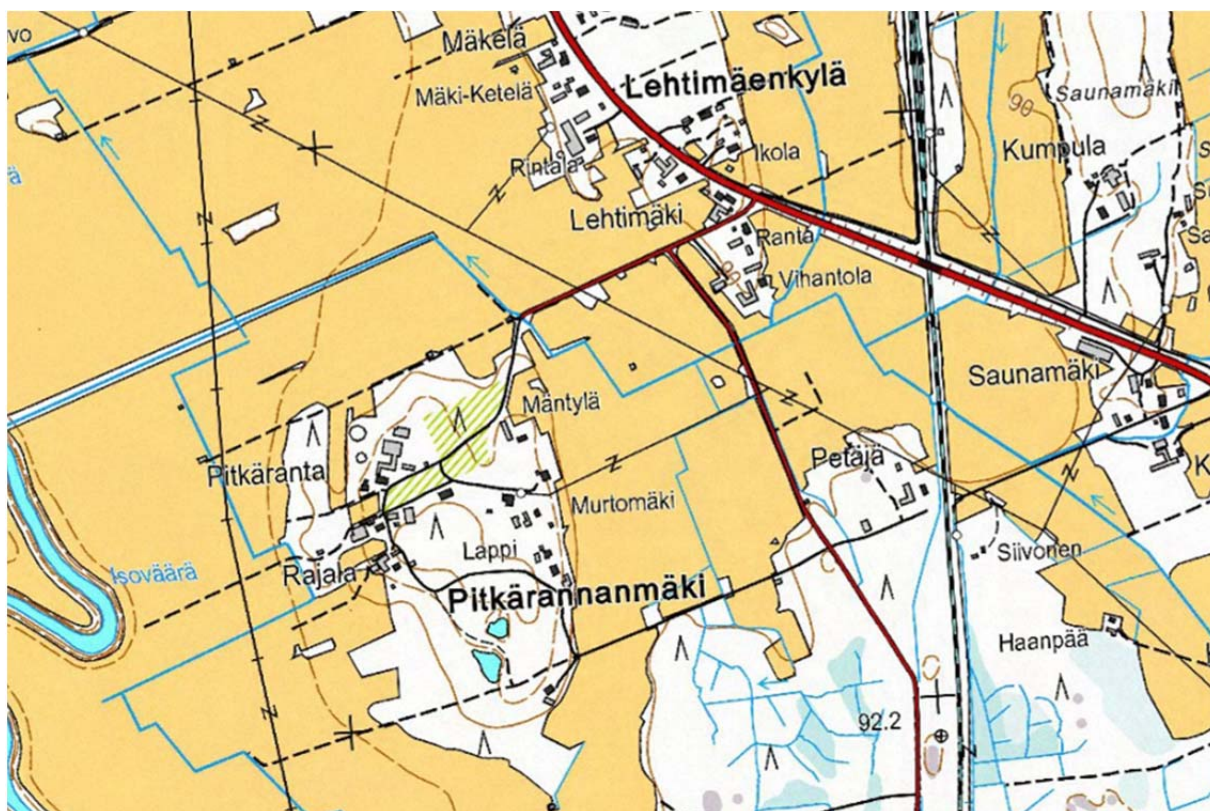

Kyläkuvallisesti arvokasta Pitkärannanmäen kerroksellista rakennusrakennuskantaa.

Pitkärannan pihapiiriä kylätieltä kuvattuna.

Pitkärannan mäki peruskartalla.

Kyläkuvallisesti arvokas alue

Pitkärannanmaällä on kerroksellista rakennuskantaa ja se muodostaa eri-ikäisine rakennuksineen ja hyvin hoidettuine pihapiireineen kyläkuvallisesti arvokkaan alueen, jossa uudisrakentaminen ja korjausrakentaminen tulisi suorittaa olemassa oleva ympäristö huomioon ottaen. Osin pihapiirit sijoittuvat mutkittelevan kylätien varrelle muodostaen idyllisen kylänraitin.

Kaavallinen tavoite (sk-1)

Pitkärannanmäki tulee huomioida kyläkuvallisesti arvokkaana alueena.

4 PITKÄRANTA, 743-405-1-630, (LE67), Pitkärannantie 83a

Pihapiiriin kuuluu kaksi asuinrakennusta, vanhempi ja uudempi, punatiilinen navettarakennus ja useita maatalan ulkorakennuksia. Pihapiirin vanhassa päärakennuksessa on alkuperäinen hirsirunko 1800-luvulta, mutta rakennus on rakennettu vuonna 1941. Ulkoasu on muuttunut useaan otteeseen. Välillä päärakennuksessa on ollut matala lisäsiipi, ja nykyisin rakennus on jatkettu samankorkuisena massana kuin alkuperäinen 1941 rakennettu osa, eikä matalaa lisäosaa ole jäljellä. Uudempi puurakenteinen asuinrakennus on rakennettu vuonna 1999.

Tila on asuttu, vireä maatala tuotantoeläimiseen ja tilan rakennukset ovat käytössä, joten niiden säilyminen on tältä osin turvattu.

Pitkäranta on Lehtimäenkylän ensimmäisiä torppia. Pitkärannan torpan kontrahti on vuodelta 1834 ja se oli Ilmajoen Kahman talon torppa. Ensimmäiset asukkaat olivat Koskelan torpparin poika ja hänen vaimonsa ja tulivat Koskelänmäeltä. Pitkärannan torppa tuli itsenäiseksi vuoden 1880 tienoilla.

Pitkärantan taloa on jatkettu ja väritystä on muutettu punaisesta vaaleanharmaaksi.

Kyläkuvallisesti arvokas kohde

Tilalla on vanhana rakennuspaikkana merkittävää historiallista arvoa. Tilalla on kerroksellista rakennuskantaa. Päärakennus soveltuu viimeisten muutostöiden jälkeen ympäristöönsä, mutta sillä ei todettu muuttuneen ulkoasun vuoksi olevan sellaista rakennushistoriallista arvoa, jotta se tulisi huomioida yksittäisenä suojelukohteena. Pihapiiri muodostaa kuitenkin eheän kokonaisuuden ja kohde liittyy läheisesti Pitkärannanmäen muuhun rakennuskantaan. Pitkärannan vanhaa kiviaitaa on yhä jäljellä.

Kaavallinen tavoite (sk-1)

Tila lähiympäristöineen tulisi huomioida kyläkuvallisesti arvokkaana alueena sk-1 –aluerajauksella.

5 RAJALA, 743-405-4-80, (LE 8), Pitkärannantie 97

Pihapiirissä on vuonna 1939 valmistunut perinteisessä ulkoasussaan säilynyt päärakennus, hirsinen puorirati ja osittain savitiilinen talousrakennus.

Rajalan torppa perustettiin Jussilan numerolle 4 vuonna 1844. Ensimmäiset asukkaat ovat tulleet Koskelanmäeltä. Rajala-nimi tuli ilmeisesti sen sijaitessa aivan Peräseinäjoen rajalla ja ollessaan ensimmäinen Ilmajoen puoleinen sarka Ämmälän metsämaalla.

Torpan alkuperäinen päärakennus valmistui vuonna 1844. Torpan toiseen päähän tehtiin myöhemmin eläinten teurastushuone. Suurempi asuinrakennus rakennettiin vuonna 1880 ja vanhatupa jäi syytinkituvaksi. Rajalan torppa lunastettiin itsenäiseksi vuonna 1893. Rajalan tilasta jaettiin Murtomäki ja Suoranta vuonna 1926.

Rajalan päärakennus (v. 1939).

Rajalan puorirati.

Rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R,M)

Pihapiiri on tasapainoinen ja kerroksellinen kokonaisuus, jota ei ole pilattu rakennusten liiallisilla korjauksilla. Kohde on hyvä esimerkki alkuperäisenä säilyneestä pientilan eheästä pihapiiristä. Rakennuksilla on rakennushistoriallista ja maisemallista arvoa. Puoriradin kuntoon tulisi kiinnittää huomiota. Hirsiseinää on tuettu följarilla. Pihapiiri sijaitsee kylän raitin varrella.

Kaavallinen tavoite (sr-1/sk-1)

Kohde suositellaan huomioitavan sr-1 -kohteena. Pihapiiri kuuluu Pitkärannantien kyläkuvallisesti arvokkaaseen sk-1 -alueeseen.

6 MÄNTYLÄ, 743-405-1-133, (LE 6), Pitkärannantie 64

Pihapiiri sijaitsee Pitkärannantien varrella. Pihapiirissä on hirsipintainen pitkänurkkainen päärakennus ja lautarakenteinen pitkä ulkorakennus. Päärakennuksen kuisti on myöhempää tekoa ja ikkunat on uusittu kaksi ja kolmijakoisiksi.

Mäntylä oli viides Kahman numerolle 1 perustettu asuinpaikka. Perustamisvuosi lienee ollut 1890. Mäntylä on Lehtimäenkylän ensimmäinen itsenäisenä tilana perustettu talo. Omistaja on ollut Valentin Jaskari eli Sauna-Valee, joka siirsi Mäntylän plassille Pitkärannanmäen pohjoispuolelle Saunamäen torpan ensimmäisen tuparakennuksen. Tämä rakennus on yhä Mäntylän tilalla. Heikki Arvid Pitkäranta osti Mäntylän noin vuonna 1900 ja laajensi rakennusta isolla kamarilla.

Mäntylän vanha tupa ja ulkorakennus pienen metsäsaarekkeen laidalla Pitkärannanmäellä.

Kyläkuvallisesti merkittävällä alueella sijaitseva kohde

Rakennus tulisi kunnostaa perinteisin menetelmin, jotta sen rakennushistorialliset arvot säilyisivät. Rakennus on tyhjillään ja sen säilymistä suositellaan, mutta tämän hetkisen kunnan vuoksi sitä ei kuitenkaan katsottu sr-kohteeksi. Vanha rakennuspaikka. Samasta paikasta Seinäjoentieltä voi tavoittaa silmiin Rannan, Vihantolan, Mäntylän ja Murtomäen päärakennukset talviaikaan kun puissa ei ole lehtiä. Kaikilla näillä päärakennuksilla on merkittävä arvo maisemassa muodostaessaan vanhan rakennusten kerrostuman uudempien rakennusten lomassa.

Kaavallinen tavoite (sk-1)

Kohde sisältyy Pitkärannanmäen kyläkuvallisesti arvokkaaseen sk-1 –alueeseen, jossa uudisrakentaminen ja palauttava korjausrakentaminen tulisi suorittaa olemassa oleva ympäristö huomioon ottaen.

7 MURTOMÄKI, 743-405-4-163, (LE69), Pitkärannantie 74b

Pihapiirissä sijaitsee vuonna 1927 rakennettu hirsipintainen asuinrakennus sekä muutamia uudempia ulkorakennuksia. Ikkunat on luultavasti olleet 6-ruutuiset, mutta on vaihdettu 2-jakoisiksi.

Murtomäki muodostui alun perin Palokylän Jussilan tilaan kuuluneelle maa-alueelle, myöhemmin tunnettiin Rajalan tilana, josta Murtomäki jaettiin vuonna 1926. Murtomäki sijaitsee Pitkärannanmäen itäpuolella. Ensimmäiset asukkaat tulivat Yli-Koskelasta, jossa Annikka os. Rajala oli ollut emäntänä vuodesta 1914 lähtien avioituttuaan Matti Yli-Koskelan kanssa. Annikka ja Matti rakensivat oman Murtomäki-nimisen talon vuonna 1927 jätettyään Yli-Koskelan Matin tyttäreille ja hänen miehelleen.

Murtomäen pienasumus.

Rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, M)

Päärakennus on hirsipintainen, pitkänurkkainen, punamullattu kolmiorimahuopakatteinen perinteisen ulkoasun erityisen hyvin säilyttänyt rakennus, jonka säilyminen tulisi turvata. Päärakennus edustaa seudulle tyypillistä pienasumustyyppiä, jollaisia on säilynyt alueella kolme. Kohde on maisemallisesti merkittävä. Se sijaitsee peltoaukean takana metsänreunalla. Samasta paikasta Seinäjoentielle voi tavoittaa silmiin Rannan, Vihantolan, Mäntylän ja Murtomäen päärakennukset talviaikaan kun puissa ei ole lehtiä. Kaikilla näillä päärakennuksilla on merkittävä arvo maisemassa muodostaessaan vanhan rakennusten kerrostuman uudempien rakennusten lomassa.

Kaavallinen suojelu (sr-1/sk-1)

Kohde suositellaan huomioitavaksi sr-1 –kohteena. Se sisältyy myös kyläkuvallisesti arvokkaaseen Pitkärannanmäen sk-1 aluerajaukseen.

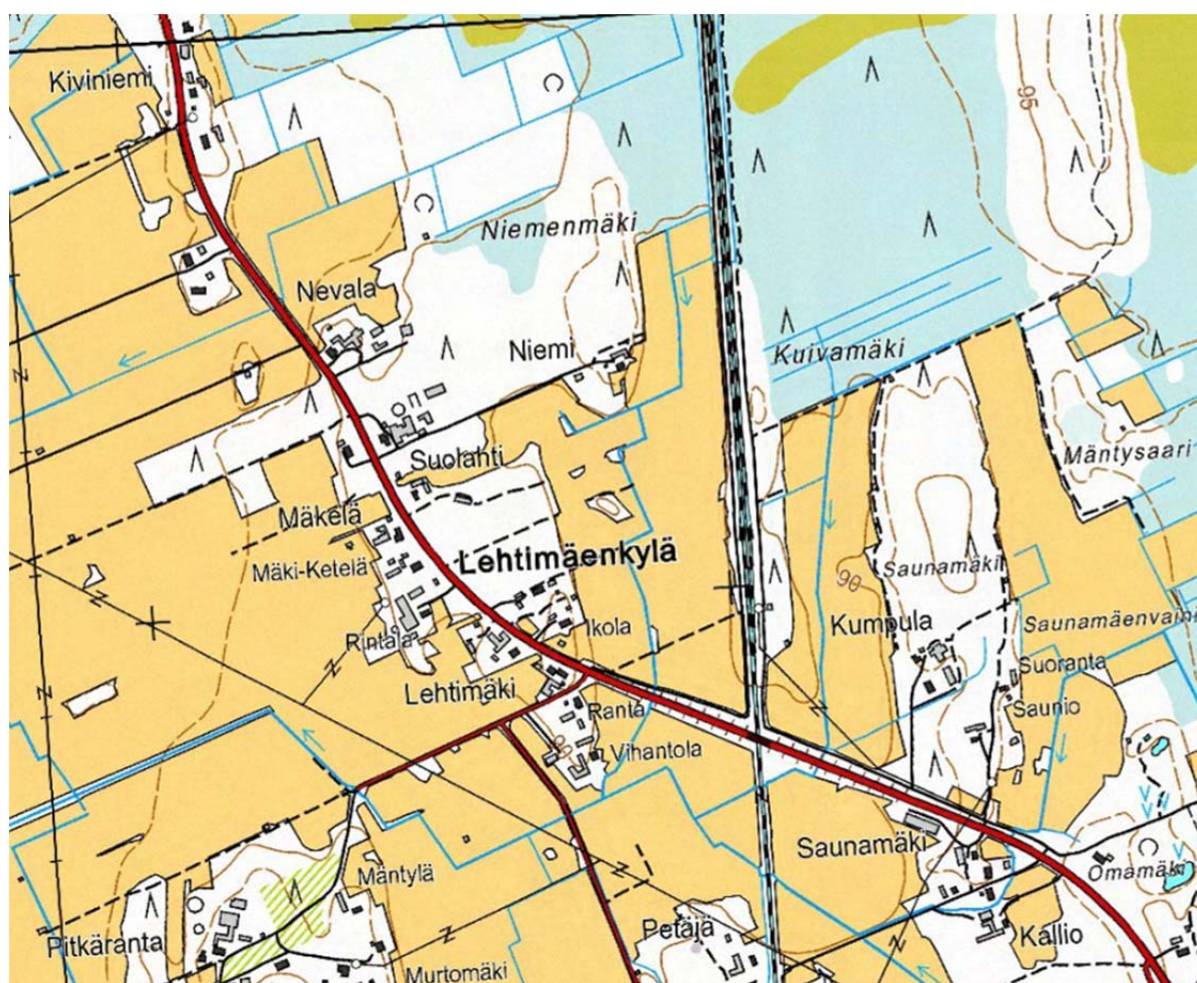

SEINÄJOENTIEN TIENVARSIASUTUS

Seinäjoentien tienvarressa on kerroksellista rakennuskantaa 1900-luvun alun päärakennuksista 2000-luvun päärakennuksiin. Yhtenäisin alue on Lehtimäen kylässä, jossa sijaitsee Kivimäen, Ikolan, Rannan ja Vihantolan päärakennukset suhteellisen lähellä toisiaan molemmin puolin Seinäjoentietä. Tämä alue voidaan nähdä kyläkuvallisesti arvokkaana tihentymäkohtana, joka suositellaan merkittävän yleiskaavaan sk-1 alueena. Muuten vanhat rakennukset ja pihapiirit ovat hajallaan uudemman asutuksen lomassa, eikä laajoja yhtenäisiä alueita ole.

Lehtimäenkylän kiinteä asutus alkoi 1830-luvulla, jolloin Ilmajoen Palonkylän viiden kantatalon ulkometsäsaroille eli Ämmälän ulkosaralle alettiin perustaa torppia. Nämä uudisasutukset olivat kantatalo Kahman numerolla 1 Pitkäranta, Lehtimäki, Pikkulehtimäki ja Saunamäki. Ketelän numerolla 2 olivat Niemi ja Santala, Mattilan numerolla 3 Nevala. Jussilan numerolla 4 olivat Kuusisto ja Rajala sekä Latva-Lopen numerolla 5 Kiviniemi. Lehtimäenkylän ensimmäiset asukkaat, torpparit, tulivat Peräseinäjoen suunnalta, Koskelanmäeltä 1830-luvun alussa. Myöhemmin asukkaita tuli Ilmajoeltakin.

Lehtimäenkylän kiertokoulua pidettiin Rannan talossa ja sen naapurissa Lehtimäen talossa, myöhemmässä Tassin talossa. Oma talo kiertokoululle tehtiin Ikolaan. Rakennus purettiin kansakoulun saatua uudisrakennus vuonna 1920. Nykyisin Lehtimäenkylän entinen kyläkoulu on asuinkäytössä. Koulutoiminta siinä on loppunut keväällä 1958. Osayleiskaava-alueella sijaitsee edelleen kaksi toiminnassa olevaa kyläkoulua Alaviitalan koulu vuodelta 1922 Seinäjoentien varressa Peräseinäjoen keskustaan mentäessä Viitalankylässä ja Honkakylän koulu 1950-luvulta Honkakylässä.

Ote peruskartasta Lehtimäenkylän kohdalta.

8 VETTENRANTA 743-405-17-0, (H22), Seinäjoentie 1255

Pihapiiri sijaitsee Seinäjoentien varressa. Pihapiirissä on päärakennuksen lisäksi säilynyt osin hirsirunkoinen punamullattu ulkorakennus ja pystyrimoitettu ulkorakennus. Päärakennus on rakennusrekisterin mukaan asumaton ja rakennettu vuonna 1916. Päärakennuksen ikkunat on uusittu, mutta rakennuksen ulkoiset mittasuhteet ovat säilyneet perinteisinä. Seinäjoentien puolella rakennuksen keskellä on poikkipääty.

Vettenranta Seinäjoentieltä kuvattuna.

Vettenranta Seinäjoentieltä kuvattuna.

Maisemallisesti arvokas kohde (M)

Kohtalaisen alkuperäisenä säilynyt pihapiiri. Ulkorakennukset ovat punamullattuja ja säilyneet alkuperäisinä. Päärakennuksen ulkoiset mittasuhteet ovat säilyneet. Tienpuolen pitkällä sivun keskellä on poikkipääty. Päätykolmioissa on jäljellä 9-ruutuiset ikkunat, muut ikkunat on muutettu perinteisestä poikkeaviksi. Päätykolmioiden ikkunalistoituksessa on jäljellä muotoillut otsalistat. Pihapiirillä on maisemallista merkitystä sijaitessaan maantien varressa ja kohde on yksi Seinäjoentien varren säilyneistä vanhoista rakennuksista. Kohteen maisemallinen arvo tukeutuu vahvasti myös viereiseen hyvin säilyneeseen entiseen Lehtimäen kyläkouluun. Kohteet muodostavat yhdessä maisemallisesti arvokkaan kokonaisuuden.

Kaavallinen tavoite (sr-2)

Kohde suositellaan huomioitavan osayleiskaavassa sr-2 kohteena.

9 KOULURANTA 743-405-5-216, Lehtimäenkylän entinen kyläkoulu, (H1), Seinäjoentie 1247

Pihapiiri sijaitsee Seinäjoentien varrella. Pihapiirissä on päärakennus pitkäsiivu tien suuntaisesti ja sitä vastapäätä pihan toisella laidalla pitkä ulkorakennus. Kivaita koristaa yhä maisemaa maantien varrella.

Lehtimäenkylän koulu rakennettiin vuonna 1920. Matti Ranta, Rannan tilan isäntä, lahjoitti koulun rakennuspaikan. Koulu on toiminut kevääseen 1958 saakka. Nykyisin koulurakennus on yksityisessä omistuksessa asuinrakennuksena.

Koulurakennus on perustettu lohkokiville. Rakennus on puolitoista kerroksinen. Kouluaikaan rakennuksen molemmissa kerroksissa oli yksi luokahuone. Opettajan asunto oli talon pohjoispäädyssä. Alakerrassa entisen luokahuoneen kohdalla on korkeat kuusiruutuiset ikkunat ja opettajan asunnon kohdalla yhtä korkeat koristelluin otsalaudoin varustetut neliruutuiset ikkunat. Päätykolmioiden ikkunat ovat isoja neliruutuisia. Päätykolmioissa on koristelutoitus. Yläkerran luokahuonetta käytettiin veistoluokkana.

Kouluaikana ulkorakennuksessa oli keittola, käymälät, saunatilat, puori, navetta ja puulato.

Entinen Lehtimäen kyläkoulu, nyk. Kouluranta, on yksityisomistuksessa. Toinen kuva: Kuokanjälkiä Karvasuon laidalta, Lehtimäen kyläkirja.

Rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, H, M)

Entinen koulurakennus kuuluu merkittävänä osana kylän historiaan. Rakennuksen ulkoasu on säilynyt alkuperäisenä. Päärakennuksessa on punamullattu pystyrimalaudoitus, nurkissa valkoinen vaakavuoraus, ikkunat alakerran luokahuoneissa kuusiruutuisia ja opettajan asunnossa otsalautoiltaan koristeellisia neliruutuisia ristikarmillisia. Päätykolmioiden ikkunat ovat isoja pieniruutuisia. Päätykolmioissa on koristelutoitus. Kohde on edustava esimerkki vanhasta koulurakennuksesta, joka on muutettu asuinkäyttöön perinteinen ulkoasu säilyttäen. Kivaita kuuluu oleellisena osana entisen koulun ympäristöön. Kohde sijaitsee maisemallisesti merkittävällä paikalla maantien varressa.

Kaavallinen tavoite (sr-1)

Entinen koulurakennus on merkittävä rakennussuojelukohde, jonka säilyminen tulee turvata ja kohde tulee merkitä sr-1 –kohteena yleiskaavaan.

10 KIVIMÄKI, 743-405-2-247, (LE1), Seinäjoentie 1167

Pihapiiri sijaitsee Seinäjoen tien varrella. Pihapiirissä on vanha päärakennus sekä uudemmat ulkorakennukset ja viljankuivaaja.

Vanha Kivimäki on siirretty Peräseinäjoen Viitalankylästä ja pystytetty vuonna 1901 nykyiselle paikalle maantien varteen. (J.E. Kivimäen talo) Talossa toimi kyytiasema 1920-luvulla. Talossa oli mahdollista myös yöpyä kun taloa laajennettiin vuonna 1924 pohjoispään nurkka- ja porstuakamarilla ja porstualla. Kivimäen kyytiasema lakkautettiin 1920-luvun lopulla.

Rakennuksessa on luonnonkiviperusta. Yläkertaan on tehty huoneet ja rakennusta on jatkettu myös etelään päin. Pohjoisosalla harjansuunta poikkeaa vanhemmasta osasta. Ulkoseinissä on vaakapontti vuoraus ja talossa on kuusiruutuiset ikkunat ja kaksiruutuiset räystäsiikkunat. Päätykolmioissa on puurimoituksista tehty koristeellinen kuvio.

Kivimäen pihapiiriä. Kuvat: Kuokanjälkiä Karvasuon laidalta, Lehtimäen kyläkirja.

Rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, H, M)

Kapearunkoinen 1900-luvun alun asuinrakennus, jossa pitkät nurkat on koteloitu valkoiseksi maalatuin laudoin, punainen vaakaponttilaudoitus, 6-ruutuiset ikkunat ja päätykolmioissa koristeellinen listoit. Rakennukseen on tehty lisäosia pihan puolelle, mutta ne eivät häiritse tien puolen julkisivua. Rakennus sijaitsee näkyvällä paikalla Seinäjoentien varrella ja tienpuolen julkisivu on säilynyt perinteisessä asussaan. Pihapiirin rakennukset muodostavat hyvän ja maisemaan sopivan kokonaisuuden. Kohde sijaitsee irrallaan muista Seinäjoentien varren perinteisenä säilyneistä kohteista. Lähiympäristössä on säilynyt yksittäisiä kohteita perinteisessä ulkoasussa, mutta niistä on vaikea muodostaa yhtenäisiä aluekokonaisuuksia.

Kaavallinen tavoite (sr-1)

Päärakennus suositellaan merkittäväksi osayleiskaavaan sr-1 –kohteena.

11 IKOLA 743-405-1-309, (LE2), Seinäjoentie 1143

Vanha rakennus sijaitsee Seinäjoentien varrella. Rakennuksen takana on uudempi pihapiiri.

Lehtimäki-nimisestä torpasta on mainintoja Peräseinäjoen seurakunnan rippikirjoissa vuodesta 1849 alkaen. Niiden tietojen mukaan se on Maijalan tilan n:o 10 torppa. Paikan tiedetään isojaosta lähtien olleen Kahman talon aluetta.

Ikola eli Pikkulehtimäki on kylän vanhimpia taloja. Ikola on rakennettu vuonna 1904. Lähes samalla paikalla on ollut rakennus jo vuoden 1863 kartassa. Hirsipintainen tuvan, kamarin ja porstuan käsittävä rakennus edustaa seudun vanhimpien pienasumusten perustyyppiä. Talon avokuisti on myöhempi lisäys, ja se on mahdollisesti siirretty toisesta talosta. Ikola on kooltaan kylän pienimpiä rakennuksia.

Ikkuna-aukkoja on korotettu. Nykyisin rakennuksessa on 6-ruutuiset ikkunat. Tuvassa on takka ja kamarissa pystymuuri. Kamarissa on historiallinen postikaappi. Se on ajalta, jolloin Ikolasta kannettiin kylän postia. Jaakko Ikola oli postinkantaja ja hänen tyttärensä jatkoi tehtävässä isänsä jälkeen. Ikolassa pidettiin myös pyhäkoulua lapsille.

Nykyiset omistajat ovat kunnostaneet purku-uhanalaisen rakennuksen 1990-luvun puolivälissä kotimuseokseen.

Ikolan eli Pikkulehtimäen pienasumus. Kuva: Kuokanjalkiä Karvasuon laidalta, Lehtimäen kyläkirja.

Rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, H, M)

Ikola on kylän pienimpiä ja vanhimpia pienasumuksia. Se edustaa seudun pienasumusten perustyyppiä. Rakennuksessa on tupa ja kamari. Rakennus on hirsipintainen, ikkuna-aukkoja on korotettu, mutta ikkunat ovat vanhan malliset 6-ruutuiset, avokuisti on mahdollisesti siirretty toisesta rakennuksesta. Rakennuksen perinteinen ulkoasu on säilynyt ja se on hyvä esimerkki entisajan pienasumuksesta. Rakennus on osa Seinäjoentien varren vanhoja säilyneitä rakennuksia.

Kaavallinen tavoite (sr-1)

Rakennus suositellaan huomioitavan sr-1 -kohdemerkinnällä.

12 KUIVASAARI (ent. Ranta) 743-405-1-631, (LE5), Pitkärannantie 4

Pihapiiri sijaitsee Seinäjoentien varrella. Pihapiirissä on näyttävä pohjalaistalo, sementtitiilinen navetta, hirsiaitta ja lautarakenteinen ulkorakennus.

Talossa on tyypillinen pohjalainen iso tupa ja toinen pää on 1930-luvulla omalla sisäänkäynnillä rakennettu "salipää". Tuvan ja salin välissä on kaksi vierekkäistä kamaria, joista toista sanottiin puhelinkamariksi. Toinen on porstuakamari.

Pitkärannan tila jaettiin kolmeen osaan vuonna 1914. Tilasta muodostui kaksi uutta tilaa maantienpuolelle Mäkiranta ja Lehtimäkeen maantien varteen Ranta. Matti Ranta (ent. Pitkäranta) osti 1900-luvun alkuvuosina Takalan torpparakennuksen Peräseinäjoen Koskelanmäeltä ja toi sen Pitkärannan pihapiiriin. Tilan jakamisen myötä rakennus siirrettiin nykyiselle paikalleen, jossa se on edelleen osana Rannan näyttävää pohjalaistaloa.

Postiasema siirrettiin Louonmäeltä Rannan taloon Matti Rannan aikaan. Postin kantaminen siirtyi 1960-luvulla naapuritalon tehtäväksi. Lehtimäenkylän kiertokoulua pidettiin Rannan talossa ja sen naapurissa Lehtimäen talossa, myöhemmässä Tassin talossa. Oma talo kiertokoululle tehtiin Ikolaan.

Kuivasaari ent. Ranta. Kaksi yläpuolella olevaa kuvaa Kuokanjälkiä Karvasuon laidalta, Lehtimäen kyläkirja.

Kuivasaaren päärakennus.

Kuivasaaren pihapiiri: taaempana oikealla sementtitiilinen navetta ja etualalla hirsiaitta.

Rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, H, M)

Vanha päärakennus on hieno perinteisessä asussaan säilynyt näyttävä eteläpohjalainen talonpoikaistalo. Rakennuksessa on yksityiskohtia, jotka antavat sille perinteistä maalaistaloa hienostuneemman ilmeen. Kohteen perinteinen ulkoasu on säilynyt hyvin ja se on edustava esimerkki hienostuneemmasta talonpoikaistalosta, jolla on merkittävää rakennushistoriallista arvoa. Rakennuksessa on 6-ruutuiset ikkunat, päätykolmiossa 9-ruutuiset ja koristeelliset haukaniikkunat ristipuitteilla, muotoillut ikkunoiden otsalistat, vanhat ulko-ovet, oven kamaikkunat, korkea kuisti sekä pienempi aumakattoinen päätykolmiolla varustettu kuisti. Sementtitiilinen navettarakennus ja hirsinen aitta vaativat kunnostusta säilyäkseen. Kuivasaaren (ent. Ranta) ja viereisen tilan Vihantolan päärakennukset muodostavat maisemallisen kokonaisuuden pitkien julkisivujen näkyessä peltojen poikki Seinäjoentielle.

Kaavallinen tavoite (sr-1)

Päärakennus tulee huomioida sr-1 -kohteena.

13 ALARANTA (Vihantola) 743-405-8-128, (LE 64), Pitkärannantie 10

Pihapiiri sijaitsee Seinäjoentien varrella. Pihapiirissä on keltainen valkoisin listoituksin maalattu päärakennus ja punaiset ulkorakennukset.

Vihantola on Mäkirannan tilasta erotettu tila. Mäkirannan tilan on alkujaan erotettu Pitkärannan tilasta. Vihantolan ensimmäinen asuinrakennus tehtiin Mäki-Jussilan syytinkituvan hirsikehikosta vuosina 1925 – 1926.

Alaranta (Vihantola). toinen kuva: Kuokanjälkiä Karvasuon laidalta, Lehtimäen kyläkirja.

Rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, M)

Pihapiirissä on säilynyt pienmaatilalle perinteisiä ominaispiirteitä. Päärakennuksessa on ristikarmiset ikkunat, jossa alaosassa on 4-ruutua ja yläosassa 3-ruutua sekä haukanikkunat. Päärakennus on keltainen ja listoitukset ovat valkoisia. Rakennusten katteiden vaihtaminen perinteistä rakentamista kunnioittavaksi lisäisi sen kulttuurihistoriallista arvoa. Ulkorakennuksen navettaosa on savitiiltä ja muissa osissa on punaiseksi maalattu rimalaudoitus. Alarannan (Vihantolan) ja viereisen Kuivasaaren (ent. Rannan) tilan päärakennukset muodostavat maisemallisen kokonaisuuden pitkien julkisivujen näkyessä peltojen poikki Seinäjoentielle.

Kaavallinen tavoite (sr-2)

Kohde tulisi osoittaa sr-2 merkinnällä osayleiskaavaan.

14 KUMPULA, 743-405-4-243, (LE 63), Mäki-Jussilantie 47

Kumpulan tila näkyy Seinäjoentielle peltojen ylitse, vaikka se sijaitsee hieman etäämmällä tiestä. Tilalla on kaksi asuinrakennusta ja useampia ulkorakennuksia. Vanhempi asuinrakennus Veijontupa valmistui Saunamäen etelärinteelle vuonna 1947. Veijontuvasta etelään on uusi päärakennus, joka on rakennettu vuonna 1987 näyttäväksi pohjalaistaloksi.

Maisemallisesti merkittävä kokonaisuus Veijontupa ja Kumpulan uudisrakennus. Kuva: Kuokanjälkiä Karvasuon laidalta, Lehtimäen kyläkirja.

Uudisrakennus Kumpula.

Rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, M)

Vanha Kumpula, Veijontupa, on perinteisessä ulkoasussaan säilynyt ja maisemallisesti merkittävä. Se on tyypillinen jälleenrakennuskauden talo, joka tulisi huomioida säilytettävänä kohteena. Kumpulan tilan kookas uusi päärakennus on maisemallisesti merkittävä, mutta uudisrakennuksena sitä ei huomioida sr-kohteena. Asuttuna rakennuksena sen säilyminen on turvattu ja sen maisemallinen arvo on merkittävä. Yhdessä Kumpulan tilan rakennukset muodostavat kyläkuvallisesti merkittävän aluekokonaisuuden.

Kaavallinen tavoite (sr-2/sk-1)

Vanha Kumpula tulee merkitä osayleiskaavaan sr-2-kohteena. Molemmat pihapiirit voidaan sisällyttää kyläkuvallisesti arvokkaaseen sk-1-alueajaukseen.

16 KALLIO, 743-421-3-28, (LE 35), Seinäjoentie 1042

Näkyvällä paikalla Seinäjoentien varrelta hieman kauempana sijaitseva maatalan päärakennus, jonka perinteinen ulkoinen hahmo on säilynyt. Pihapiirissä sijaitsee lautarakenteiset ulkorakennukset. Rakennusrekisterin mukaan rakennus on rakennettu 1940 ja viimeisimmät muutostyöt on tehty 1988.

Kallion pihapiiriä Seinäjoentieltä kuvattuna.

Maisemallisesti merkittävä kohde (M)

Satulakattoinen, perinteiset mittasuhteet säilyttänyt puolitoistakerroksinen päärakennus, jossa on uusitut 6-ruutuiset ikkunat ja haukanikkunat. Päärakennus tulisi periteisten mittasuhteiden säilymisen ja maisemallisen arvon vuoksi katsoa kuuluvan säilytettäviin kohteisiin ja luokitella sr-2-kohteeksi.

Kaavallinen tavoite (sr-2)

Suosittelaa merkittäväksi osayleiskaavaan sr-2-kohteena.

YKSITTÄISET KOHTEET LEHTIMÄENKYLÄSSÄ JA LOUONMÄELLÄ

17 NIEMI 743-405-2-393, (H2), Niemenmäentie 45

Pihapiiri sijaitsee Seinäjoentieltä erkanevan Niemenmäentien päässä. Pihapiirissä on päärakennus, ja iso lautaverhottu ulkorakennus, hirsinen jyväpuori/liiveri ja varastorakennus. Pihaan tulevan tien varrella on vielä yksi ulkorakennus. Pihapiirin rakennukset ovat vapaa-ajankäytössä.

Päärakennuksen on tehnyt kuuluisa tuvanrakentaja livari Konimäki vuonna 1912. Jyväpuori ja liiveri ovat peräisin vuodelta 1890, jolloin Hermann Niemi (ent. Lehtimäki) osti tilan Antti Niemeltä.

Ketelän eli kantatalon n:o 2 Niemi-niminen torppa on perustettu tiettävästi vuoden 1890 tienoilla. Niemen ensimmäinen tuparakennus purettiin ja siirrettiin Ketelän saralle Ikolan lähelle kiertokoulutupa Pyrintöläksi.

Niemen pihapiiriä. Ensimmäinen kuva: Kuokanjälkiä Karvasuon laidalta, Lehtimäen kyläkirja.

Rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, M)

Kohde on hyvin säilynyt tyypillinen maalaistalon pihapiiri, jonka säilyminen tulee turvata ja korjausrakentaminen tulee suorittaa perinteistä rakennustapaa ja materiaaleja kunnioittaen. Niemen talo pihapiireineen sijaitsee rautatien länsipuolella ja näkyy hyvin junamatkustajille. Päärakennus on tyypillinen satulakattoinen puolitoistakerroksinen maalaistalo ja se on tehty lohkokiviperustuksille. Päärakennuksen hirsirunko on rimalaudoitettu, pitkät nurkat on koteloitu. Osa ikkunoista on vanhoja, osa uudempia. Ikkunat ovat 6- ja 9- ruutuisia. Sivuilla on haukanikkunat. Jyväpuori on hirsipintainen. Rakennukset ovat punaisia, listat ovat valkoisia, ulkorakennusten ovet okrankeltaisia.

Kaavallinen tavoite (sr-1)

Pihapiirikokonaisuuden säilymistä suositellaan ja kohde tulisi merkitä sr-1-kohteena.

18 SAUNIO 743-421-3-46, (LE 36), Hangantie 12

Pihapiiri sijaitsee Seinäjoentieltä erkanevan Hangantien varressa. Pihapiirissä on satulakattoinen päärakennus, solalla varustettu ulkorakennus sekä saunarakennus. Päärakennus on lohkokiviperustainen, lomalaudoitettu rakennus, jonka pitkällä sivulla on poikkipääty. Ikkunat on uusittuja 6- ja 9-ruutuisia sekä päätykolmiossa 2-ruutuisia. Päärakennus on vaalean kerman värinen ja ulkorakennus on punamullattu valkoisin listoituksin.

Saunio päärakennus.

Rakennushistoriallisesti arvokas kohde (R)

Satulakattoinen, poikkipäädyllinen, perinteiset mittasuhteet säilyttänyt puolitoistakerroksinen päärakennus, jossa on uusitut 6-ruutuiset ja 9-ruutuiset ikkunat. Päärakennuksen kunnostuksessa perinteinen ulkoinen olemus on säilynyt, vaikka kunnostuksessa ei olekaan käytetty kaikilta osin perinteisiä rakennusmateriaaleja /-tapoja. Ulkorakennus on punamullattu valkoisin listoituksin. Ikkunat ovat 2-jakoiset ja rakennuksen keskellä on sola. Ulkorakennus on ulkoiselta olemukseltaan säilynyt perinteisenä. Katto on peitetty pressulla kuvaushetkellä.

Kaavallinen tavoite (sr-2)

Kohteen säilymistä voidaan edistää huomioimalla se sr-2 –kohteena osayleiskaavassa.

19 PETÄJÄ 743-421-3-144, (LE65), Asematie 153, Silvosen tie 53

Pihapiiri sijaitsee Pitkärannanmäen ja Seinäjoentien välissä aivan junanradan vieressä. Pihapiirissä on päärakennus ja kookas L:n muotoinen ulkorakennus.

Päärakennus on rakennettu vuonna 1910, mutta sitä on vuosien aikana korjattu useita kertoja. Talon hirret on siirretty Peräseinäjoelta ja ilmeisesti talossa on hyödynnetty kahden vanhan rakennuksen hirsiiä. Kookas talousrakennus on vuodelta 1960.

Petäjän päärakennus. Kuvat: Jouni Pitkäranta.

Rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, M)

Päärakennuksen kunto on hyvä, ja sen säilyminen on turvattu. Kohteen kunnostukset on tehty perinteisiä rakennustapoja mukaillen. Päärakennus on kookas lohkokiviperustainen, puolitoista kerroksinen satulakattoinen rakennus, jonka takasivulla on poikkipääty. Päärakennuksessa on klassismiin viittaavia piirteitä. Päärakennuksessa on vanhat 6- ja 9-ruutuiset ikkunat ja 2-ruutuiset haukanikkunat. Rakennus on vaakapaneloitu kauttaaltaan, myös pitkät nurkat. Päärakennus on vaalean kerman värinen, listoitukset ovat sammaleen vihreät ja ikkunapuitteet valkoiset. Ulkorakennus on L:n muotoinen sementtitiilikattoinen, peiterimoitettu, punamultainen rakennus. Listoitukset ovat valkoiset ja ovet vihreät. Kohde sijaitsee aivan junanradan läheisyydessä ja se näyttäytyy perinteisenä pohjalaistalon pihapiirinä junamatkustajille. Kohteella on rakennushistoriallisten arvojen lisäksi maisemallista arvoa.

Kaavallinen tavoite (sr-1)

Kohde tulee merkitä sr-1-kohteena osayleiskaavaan.

20 MYLLYNIEMI, 743-421-12-77, (LE28), Ojajärventie 11

Pihapiiri sijaitsee Louonmäentien ja Ojajärventien risteyskohdassa. Pihapiiriä hallitsee puolitoistakerroksinen päärakennus ja kookas ulkorakennus, jossa on sementtitiilinen navettaosa. Päärakennuksen rakennusvuosi rakennusrekisterin mukaan on 1941.

Myllyniemen pihapiiri on alueena eheä kokonaisuus.

Rakennushistoriallisesti arvokas kohde (R)

Satulakattoinen, rimalaudoitettu on päärakennus, jossa on 6- ja 9- ruutuiset ikkunat valkoisine listoituksineen ja 6-ruutuiset haukanikkunat. Ulkorakennus on kookas harjakattoinen maatalan talousrakennus, jossa on osin sementtitiilinen navettaosa, jossa on holvatut ikkunakaaret. Rakennuksen keskellä on sola. Hyvä maatalan pihapiirikokonaisuus, jossa nykyaikaiset korjaukset on tehty perinteinen ulkoinen hahmo säilyttäen.

Kaavallisen tavoite (sr-2)

Kohde suositellaan huomioitavan säilytettävänä sr-2 kohteena osayleiskaavassa.

21 KUJALANPALSTA, 743-421-12-66, (LE29), Ojajärventie 27

Pihapiiri sijaitsee Ojajärventien varrella. Pihapiirissä on kookas päärakennus ja iso ulkorakennus. Päärakennus on valmistunut vuonna 1901. L:n muotoinen ulkorakennus, jonka kunto on kohtalainen, rajaa pihapiiriä kahdelta sivulta muodostaen hyvän ja eheän pihapiirikokonaisuuden. Kohde on asuttu ja sen säilyminen on hyvä.

Kujalanpalsta.

Rakennushistoriallisesti arvokas rakennus (R)

Päärakennus on puolitoistakerroksinen satulakattoinen pitkänurkkainen hirsirakennus, jonka pitkällä sivulla on poikkipääty loivalla kattokaltevuudella. Ikkunat on uusitut T-karmiset. Ikkunoiden otsalistoitusta on koristeellinen. Rakennuksessa on profiilipeltikatto ja se on lomalaudoitettu jälkeinpäin. Ulkorakennus on L:n muotoinen. Rakennus on osittain hirsirakenteinen ja osittain lautarakenteinen. Ulkorakennuksen nurkkauksessa on rakennuksen läpi menevä sola. Ulkorakennus kunto on kohtalainen, osin heikohko. Hyvä ja eheä 1900-luvun alun pihapiirikokonaisuus, joka perinteinen ulkoinen olemus on säilynyt.

Kaavallinen tavoite (sr-1)

Kohde suositellaan merkittäväksi sr-1-kohteena osayleiskaavaan.

SUUNNITTELUALUEEN ETELÄOSAN KOHTEET SEINÄJOENTIEN VARRELLA

22 TAPIOLA, Alaviitalan koulu, 743-421-7-17, (ent.kansakoulu) (V69), Seinäjoentie 791

Alaviitalan kansakoulu on avattu vuonna 1911. Koulun on tehty huomattavia peruskorjauksia. Ulkoiselta olemukseltaan se on kuitenkin säilyttänyt riittävän perinteisessä asussaan. Koulun pihapiirissä on nykyisin kolme rakennusta. Keskimmäinen rakennus on alkuperäinen koulu.

Alaviitalan koulun pihapiiriä Seinäjoentieltä kuvattuna.

Rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, H, M)

Koululla on merkittävä historiallinen arvo kylällä. Maisemallinen arvo on merkittävä sijaitessaan aukealla paikalla peltolakeuden reunalla. Rakennuksessa on säilynyt perinteiset ulkoiset mittasuhteet.

Kaavallinen tavoite (sr-2)

Vanha koulu suositellaan merkittävän sr-2 kohteena osayleiskaavaan.

23 SALONEN 743-421-9-79, (V68), Seinäjoentie 769

Pihapiiri sijaitsee Seinäjoentien varrella. Pihapiirissä sijaitsee puolitoistakerroksinen päärakennus, joka on kunnostettu sekä iso maatalan ulkorakennus, jossa on osittain sementtitiilinen navetta osa. Rakennusrekisterin mukaan päärakennus on rakennettu vuonna 1920. Tila on asuttu ja hyväkuntoinen.

Salosen pihapiiriä Seinäjoentieltä kuvattuna.

Rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, M)

Kohde on säilynyt perinteisessä ulkoasussaan ja sillä on rakennushistoriallisia arvoja. Rakennuksessa on lohkokiviperustus, pitkänurkkainen hirsirunko, savitiilikatto, peiterimalauditus, 6- ja 9 –ruutuiset ikkunat, haukanikkunat, joiden otsalistoitukset on koristeelliset. Ikkunoiden kauniit otsalistoitukset ovat säilyneet vain osassa haukanikkunoita, muualla listoitukset ovat yksinkertaisempia. Kookkaassa ulkorakennuksessa on säilynyt sementtitiilinen navettaosa. Salosen pihapiirikokonaisuus on edustava esimerkki nykyäänkin toiminnassa olevasta perinteisen ulkoasun säilyttäneestä maatalarakennuskokonaisuudesta. Kohteella on merkittävää maisemallista arvoa sijaitessaan peltoalueen keskellä näkyvällä paikalla, ja kuuluessaan merkittävänä osana ja hyvin perinteisen ulkoasun säilyttäneenä pihapiirinä Seinäjoentien tienvarren nauhamaiseen rakennuskantaan.

Kaavallinen tavoite (sr-1)

Kohde tulee merkitä sr-1 kohteena osayleiskaavaan.

24 KUJALA, Nuorisoseurantalo, 743-421-9-30, (V67), Seinäjoentie 751

Nuorisoseurantalo sijaitsee Seinäjoentien varrella. Viitalankylään perustettiin nuorisoseura vuonna 1916. Sitä olivat puuhaamassa Jaakko Viitala, J.N. Kaura ja Vihtori Korhonen. Oma nuorisoseuran rakennus ”Sovintola” valmistui vuonna 1921.

Viitalan nuorisoseura Sovintola. Kuva Google Map.

Rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, H, M)

Kohteella on merkittäviä historiallisia arvoja ja sen säilyminen tulee turvata. Ulkoasuun tehdyt muutokset, mm. ikkuna- ja kuistimuutokset, heikentävät rakennuksen rakennushistoriallisia arvoja. Palauttavat toimenpiteet ovat suositeltavia. Rakennuksessa on jyrkällä kattokulmalla varustettu poikki pääty ja kaksi kattofrontonia. Rakennus on osa merkittävää seurantalojen rakentamisperinnettä. Maisemallinen arvo on merkittävä sijaitessaan Seinäjoentien tienvarren nauhamaisen asutuksen lomassa.

Kaavallinen tavoite (sr-2)

Kohde suositellaan merkittävän osayleiskaavaan sr-2-kohteena.

OJAJÄRVENTIEN JA JÄRVIKYLÄNTIEN TIENVARSIASUTUS

25 HARJU, (ent. Rajala), 743-401-18-239, (O2), Järvikyläntie

Tila sijaitsee Järvikyläntien varrella. Tilalla on hirsirunkoinen päärakennus, jonka katossa on vuosiluku 1911, sementtitiilinen navettarakennus, johon yhdistyy osin hirsinen aittarakennus. Rakennusrekisterin mukaan rakennusta käytetään vapaa-ajan asuntona. Entinen Rajalan päärakennus.

Harjun pihapiiriä. Kuva Google Maps.

Harjun päärakennus.

Rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, M)

Rakennukset ovat rakennushistoriallisesti merkittäviä. Rakennusten perinteinen ulkoasu on säilynyt ja tilan rakennukset muodostavat pihapiirikokonaisuuden, jonka säilymistä tulisi edistää. Päärakennus on lohkokiviperustainen, satulakattoinen, pitkänurkkainen hirsirakennus, jossa on peiterimoitettu pystyvuoraus ja yläosassa paanuvuoraus. Rakennuksessa on ristikarmilliset 6-ruutuiset ikkunat ja haukanikkunat. Ulkorakennus on satulakattoinen ja siinä on sementtitiilinen navettaosa, jossa on 4-ruutuiset ikkunat ja hirsinen pitkänurkkainen aittarakennus, joka on punamullattu. Hirsiosa yhdistyy muuhun ulkorakennukseen solalla. Pihapiiri sijaitsee näkyvällä paikalla Järvikyläntien varrella metsän reunalla.

Kaavallinen tavoite (sr-1)

Kohde suositellaan merkittäväksi sr-1 –kohteena osayleiskaavaan.

26 RAJALA 743-401-17-154, (O3), Järvikyläntie 59

Pihapiiri sijaitsee Järvikyläntien varrella. Pihapiiriin kuuluu pieni asuinrakennus, hirsinen saunarakennus ja lautarakenteinen ulkorakennus. Rakennusrekisterin mukaan asuinrakennus on rakennettu vuonna 1920 ja se on tyhjiillään.

Rajalan pihapiiriä.

Rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, M)

Asuinrakennuksessa on kookas korkea kuisti ja 6-ruutuiset ikkunat. Alaosan ikkunat on ulkopuolisen lisäeristykseen vuoksi syvällä rungon sisällä. Hirsipintainen saunarakennus, jossa on 6-ruutuinen ikkuna. Hyvä pienkohde, jonka säilymistä tulee edistää esimerkkinä 1920-luvun pienipiirteisestä pihapiiristä. Kohde sijaitsee aukean pellon reunalla Järvikyläntien varrella.

Kaavallinen suojelu (sr-2)

Kohde suositellaan merkittävän sr-2 kohteena.

27 RINNE, 743-401-17-12, (O4), Järvikyläntie 77

Pihapiiri sijaitsee Järvikyläntien varrella. Pihapiirissä on kookas puolitoistakerroksinen päärakennus ja useita ulkorakennuksia. Rakennusrekisterin mukaan päärakennus on rakennettu vuonna 1920 ja se on asuinkäytössä. Ulkorakennukset on uudempia tai muuttuneita.

Rinteen päärakennus.

Rakennushistoriallinen ja maisemallinen kohde (R, M)

Hyvä klassisia ominaispiirteitä omaava päärakennus, joka on säilynyt perinteisessä asussaan. Alakerran ikkunat ovat uusitut 6-ruutuiset, päätykolmioiden ikkunat ovat vanhoja ristikarmillisia 6-ruutuisia ikkunoita, joiden yläruuduissa on koristeelliset vinot puitteet. Ikkunoiden yläpuoliset otsalaudat ovat hillityn koristeelliset ja katossa on käsinsaumattu peltikate. Mahdollisia kunnostustöitä tehdessä tulisi huomioida perinteisen ulkoasun säilyminen. Kohde sijaitsee näkyvällä paikalla peltoaukean reunalla Järvikyläntien varrella.

Kaavallinen suojelu (sr-1)

Päärakennus suositellaan huomioitavan sr-1-kohdemerkinä osayleiskaavassa.

28 JUSSILA 743-401-18-43, (LE58), Järvikyläntie 5

Pihapiiri sijaitsee Järvikyläntieltä erkanevan eri pihapiirin läpi kulkevan tien päässä. Pihapiirissä on päärakennus ja kaksi ulkorakennusta. Pihapiirin päärakennus on rakennusrekisterin mukaan rakennettu vuonna 1930 ja on nykyisin vapaa-ajan käytössä.

Jussilan pihapiiriä.

Rakennushistoriallisesti arvokas kohde (R)

Pihapiirin rakennusten ulkoinen asu on säilynyt perinteisenä. Päärakennuksella on rakennushistoriallista arvoa ja sen säilyminen tulisi turvata. Päärakennus on kolmiorimahuopakatteinen, punamullattu, lyhytnurkkainen hirsirakennus, jossa on 6- ja 9-ruutuiset ikkunat. Korkea kuisti on ilmeisesti myöhempää tekoa. Päärakennuksen kunto on kohtalainen. Kohteen kunnostamisessa tulisi huomioida perinteisen ulkoasun säilyminen. Päärakennus edustaa seudulle tyypillistä pienasumustyyppiä. Pihapiiri sijaitsee Ojajärventien varrella olevan rakennuskannan takana metsän reunalla, joten sen maisemallinen arvo on vähäinen syrjäisen sijainnin vuoksi. Se tulisi kuitenkin säilyttää hyvänä esimerkkinä 1900-luvun alkupuolen pienasumuksesta.

Kaavallinen tavoite (sr-1)

Kohde tulisi merkitä sr-1-kohteena osayleiskaavaan.

29 OJALUOMA, 743-406-7-629, (LE38), Ojajärventie 577

Pihapiiri sijaitsee Ojajärventien varrella. Pihapiirissä on puolitoistakerroksinen päärakennus, hirsinen aittarakennus, uudempi piharakennus ja lautarakenteinen lato. Rakennusrekisterin mukaan rakennus on rakennettu vuonna 1939 ja sitä on peruskorjattu myöhemmin. Pihapiirissä oleva aitta on siirretty nykyiselle paikalleen myöhemmin.

Ojaluoman päärakennus ja aitta.

Rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas kohde (R, M)

Satulakattoinen, korkea kuistinen päärakennus, jossa on 6-ruutuiset ikkunat ja rimalaudoitus. Päärakennusta on kunnostettu ulkopuolelta, mutta sen ulkoinen hahmo on säilynyt ja sillä on maisemallista arvoa Ojajärventien tienvarsi asutuksessa. Pitkänurkkaisella hirsiaitalla on rakennushistoriallista arvoa jo ikänsä puolesta.

Kaavallinen tavoite (sr-2)

Kohde suositellaan merkittävän sr-2 kohteeksi osayleiskaavaan.

ARVOLUOKITUKSEN ULKOPUOLELLE JÄÄNEET KOHTEET

15 SAUNAMÄKI, 743-421-3-151, (LE37), Silvosen tie 9

Nykyinen Seinäjoentien varrella oleva Saunamäen päärakennus on tyhjillään. Pihapiirissä on uusi tiilinen vuonna 1982 valmistunut asuinrakennus. Muu pihapiiri ei tue kohteen arvoja ja katsottiin kohteen jäävän arvoluokituksen ulkopuolelle.

Saunamäen torpan kontrahti on vuodelta 1869. Ja ainakin siitä lähtien on Saunamäessä asuttu. Saunamäen vanha tupa on siirretty Pitkärannanmäen pohjoispuolelle, nykyiselle Mäntylän tilalle. Saunamäki aloitti taipaleensa uudessa paikassa ennen 1900-luvun alkua.

Saunamäki.

Kaavallinen tavoite

Ei kaavallisia tavoitteita. Kohde sijaitsee uudemmassa pihapiirissä.

29 LEHTIMÄKI, 743-405-1-431, (Tassi), (LE4), Pitkärannantie 1, PURETTU

Ilmajoen Kahman talon poika Herman Mikonpoika Ojala-Kahma eli Huhta-Kahma, myöh. Lehtimäki asettui asumaan 1860-luvulla Kahman tilan ulkosaralle nykyiseen Lehtimäenkylään. Hän rakensi paikalle torpan, jolle antoi nimen Lehtimäki. Lehtimäestä tuli myöhemmin kylän keskeisin talo. Hermann Lehtimäki eli Lehti-Herru, oli monipuolinen ja taitava mies. Hermann puolisoineen sai kievarinpito-oikeudet taloonsa n. vuonna 1870.

Lehtimäen vanha arvokas tuparakennus purettiin vuonna 2010 ja siirrettiin muualle pystytettäväksi. Pihapiirissä on kunnostettu aitta sekä osin punatiilinen ulkorakennus.

Lehtimäen eli Tassin rakennuksia. Vanha tupa on purettu vuonna 2010. Kuva Google Maps.

31 KUJANPÄÄ, 743-421-12-24, (LE12), Lautatie 13

Pihapiirissä on huonokuntoinen tyhjillään pitkään ollut asuinrakennus, joka rakennusrekisteritietojen mukaan on rakennettu vuonna 1946 sekä puurakenteinen ulkorakennus. Kohde sijaitsee Louontieltä erkanevan Lautatien varrella, eikä sen maisemallinen arvo ole merkittävä.

Kujanpään huonokuntoinen päärakennus.

Kaavallinen tavoite

Rakennuksen huonon kunnon vuoksi kohde suositellaan merkittävän yleiskaavaan ainoastaan vanhana rakennuspaikkana, eikä huonokuntoisia rakennuksia voida velvoittaa kunnostettavan.

32 VÄLIMAA II, 743-401-16-109, (LE9), Ojajärventie 365

Pihapiiri sijaitsee syrjäisellä paikalla Ojajärventieltä erkanevan tien päässä metsäisellä kumpareella. Pihapiirissä sijaitsee päärakennus ja ulkorakennuksia. Kaikki rakennukset ovat huonokuntoisia.

Nurkkakiville perustettu huonokuntoinen päärakennus, jonka rakennusvuodeksi mainitaan v. 1996 inventoinnissa 1860. Taloon on rakennettu ensin kamaripää takkoineen ja heti perään tupaosa. Pihapiirin navetta ja puori ovat myöhempää n. 1950-luvun rakennuskantaa.

Talo on ollut asuttuna vuoteen 1981, jolloin uusi asuinrakennus on valmistunut muualle. Kohteella ei ole maisemallista arvoa syrjäisen sijainnin vuoksi.

Välimaa II huonokuntoisia rakennuksia.

Kaavallinen tavoite

Rakennuksen huonon kunnon vuoksi kohde suositellaan merkittävän yleiskaavaan ainoastaan vanhana rakennuspaikkana, eikä huonokuntoisia rakennuksia voida velvoittaa kunnostettavan.

33 KOIVIKKO, 743-401-18-228, (LE39), Ojajärventie 567

Vanha rakennus sijaitsee uudemmassa pihapiirissä Ojajärventieltä itään erkanevan pihatien päässä. Uudempi asuinrakennus sijaitsee kuitenkin eri tilalla. Vanha rakennus on rakennettu vuonna 1935 rakennusrekisterin mukaan ja on ollut tyhjillään uuden päärakennuksen valmistumisesta vuodesta 1997 saakka. Rakennusta käytetään lähinnä varastona.

Valitettavan huonon kunnon vuoksi sitä ei huomioitu sr-kohteena. Kohde on yksittäinen kohde uuden tiilisen päärakennuksen pihapiirissä. Vanhan rakennuksen katto vuotaa, ja se tulee siinä aikansa säilymään, mutta omistajien mukaan sen kunnostamiseen ei ole aiottu ryhtyä ja olisi kohtuutonta vaatia rakennuksen kunnostamista ilman merkittäviä avustuksia.

Koivikon vanha tuparakennus.

Kaavallinen tavoite

Rakennuksen huonon kunnon vuoksi kohde suositellaan merkittävän yleiskaavaan ainoastaan vanhana rakennuspaikkana, eikä huonokuntoisia rakennuksia voida velvoittaa kunnostettavan.

34 TAPIOLA, (Peltoniemi), 743-406-9-768, (H3), Honkamäentie 39

Kohde sijaitsee Honkakylän asuntoalueella Honkamäentien varrella. Päärakennus on arvioitu alun perin rakennetun 1800-luvun lopussa. Rakennusrekisterissä on maininta vuodesta 1920. Noin kymmenen metriä talosta on vanha rakennuspaikka Faani. Kohde on asumaton ja huonokuntoinen, eikä sillä nähty suojeluarvoa.

Tapiolan huonokuntoinen päärakennus.

Kaavallinen tavoite

Rakennuksen huonon kunnon vuoksi kohde suositellaan merkittävän yleiskaavaan ainoastaan vanhana rakennuspaikkana, eikä huonokuntoisia rakennuksia voida velvoittaa kunnostettavan.

35 VÄLIMÄKI, 743-408-2-393, (H9), Honkamäentie 80

Vanha päärakennus sijaitsee uudemmassa pihapiirissä Honkamäentien varrella ja on asumaton. Uusi asuinrakennus on valmistunut 1983. Rakennuksen säilymistä maisemassa voidaan suositella, mutta sitä ei nähty sr-kohteen arvoiseksi rakennukseksi.

Välimäen vanha asuinrakennus.

Kaavallinen tavoite

Ei kaavallisia tavoitteita. Kohde sijaitsee uudemmassa pihapiirissä.

Seinäjoella 29.11.2013, täydennykset 10.6.2014

Merja Suomela
rakennuskonservaattori AMK
Kaupunkisuunnittelu ja kaavoitus
Seinäjoen kaupunki

HONKAKYLÄN, LEHTIMÄENKYLÄN JA
RISKUNMÄEN OSAYLEISKAAVAN
KULTTUURIYMPÄRISTÖSELVITYS 2013

Merkintöjen selitykset

- 8 kohdenumerointi
- sr-1 kohde
- sr-2 kohde
- muu kohde /
ei sr-arvoluokitusta
- sk-1 kohde
kyläkuvallisesti arvokas alue

ENTINEN KYLÄKOULU YMPÄRISTÖINEEN

ent. Lehtimäenkylä koulu v.1920

PITKÄRANNANMÄKI

KOSKELANMÄEN
ALUEKOKONAISUUS

Koskela, kantatila jaettu isojaon aikaan
v. 1768 - 1792

ALAVIITALAN KOULU

NUORISOSEURANTALO